

31

BIBLIOTHECA
SCRIPTORUM MEDII RECENTISQUE AEVORUM

I. FÖGEL ET B. IVÁNYI MODERANTIBUS
REDIGIT L. JUHÁSZ, SZEGED (HUNGARIA)

SAECULUM XVI.

NICOLAUS OLAHUS

CARMINA

EDIDERUNT

I. FÖGEL ET L. JUHÁSZ

MCMXXXIV. — LIPSIAE — B. G. TEUBNER

BIBLIOTHECA
SCRIPTORUM MEDII RECENTISQUE AEVORUM

I. FÓGEL ET B. IVÁNYI MODERANTIBUS
REDIGIT L. JUHÁSZ, SZEGED (HUNGARIA)

SAECULUM XVI.

NICOLAUS OLAHUS

CARMINA

EDIDERUNT

I. FÓGEL ET L. JUHÁSZ

MCMXXXIV. — LIPSIAE — B. G. TEUBNER

EXCUDEBAT IOSEPHUS KERTÉSZ, KARCAG (HUNGARIA)

INTRODUCTIO.

De vita operibusque Nicolai Olahi.¹

Vita. Nicolaus Olahus die 10. mensis Ianuarii a. 1493. Cibinii (Szeben. Hermannstadt) in Transylvania natus est. Parentes eius Stephanus iudex regius in oppido Szászváros cognatus Matthiae regis et Barbara Huszár vel Hunzár fuerunt. In schola Varadiensi didicit; 17 annos natus in aula Vladislai II. Hungariae et Bohemiae regis moratur. Eodem anno (1516.) se vitae ecclesasticae dedit et secretarius Georgii Szatmári cancellarii regii et episcopi Quinqueecclesiarum factus et 1518. ibidem canonicus promotus est. Cum Szatmári a 1521. archiepiscopus Strigoniensis electus est, Olahus quoque canonicus Strigoniensis et archidiaconus Comaromiensis eligitur. Archiepiscopo a. 1524. mortuo in aulam regiam venit et apud regem Ludovicum II. filium Vladislai II. officio secretarii et consilarii fungebatur. Cum rex Ludovicus in pugna apud Mohács conflictata (1526.) cecidisset, comitem se viduae reginae Mariae adiunxit et usque ad annum 1542. apud eam interea a Carolo V. Caesare fratre locumtenentem Hollandiae creatam plerumque Bruxellis degebat, ubi consuetudinem litterarum cum multis eruditissimis (unus ex iis Erasmus Roterodamus erat) habuit. In Hungariam reversus primum episcopus Zagrabienensis et cancellarius regius (a. 1543.), deinde episcopus Agriensis (a. 1548.), tum archiepiscopus Strigoniensis et summus cancellarius (a. 1553.), postremo locumtenens regis (a. 1562.) creatus est. Cum sedes archiepiscopalis Strigoniensis a Thureis occupata esset, res Hungariae ecclesiasticas e civitate Tyrnavia administravit. Maximilianum archiducem heredem regni filium Ferdinandi I. a. 1563. Posonii in regem Hungariae inunxit. A. 1564. exsequiis Ferdinandi Viennae fungebatur. A. 1568. 75 annos natus Posonii mortuus et ad voluntatem Tyrnaviae sepultus est.

Opera. Attila sive de rebus bello paceque ab eo gestis. — Carmina. — Brevis descriptio cursus vitae Benedicti Zercheky. — Catholicae ac Christianae religionis praecipua quaedam capita. — Compendiarium suae aetatis chronicon. — Ephemerides, quas in Ephemeridibus astronomicis Petri Pilati Veronensis a. 1552 impressis manu sua adnotavit Olahus ab anno 1552. usque ad annum 1559. — Epistolae. — Genesis filiorum ser. regis Ferdinandi I. ex ser. Anna regina natorum a. 1549. conscripta. — Hungaria sive de originibus gentis, regionis situ, divisione, habitu atque opportunitatibus. — Instructio pastoralis ad clericum.

De codicibus et editionibus.

a) Codices.

B — Budapest, Egyetemi Könyvtár (Bibliotheca Universitatis). Sign. H. 46. — Saec. XVI., chart. — Codex 235 folia continet. Codex e pluribus fasciculis compacta plerumque carmina Nicolai Olahi et maximam partem carmina ad eum scripta continet. Paene omnes singuli fasciculi in bibliotheca Nicolai Olahi, deinde Collegii Tirnaviensis Societatis Iesu inscripti erant. Fasciculus I. (fol. 1—30.: carmina 1—66.) et fasciculus II. (fol. 31—43.: car-

¹ De Nicolao Olaho copiosius scripserunt: Kollányi, F., Oláh Miklós irodalmi foglalkozásai a külföldön. Oláh Miklós és Rotterdami Erasmus. (Id est: Operae litterariae Nicolai Olahi apud exteras nationes. Nicolaus Olahus et Erasmus Roterodamus.) Új Magyar Sion, 1885., pp. 171., 252., 585., 736. — Idem, Oláh Miklós Katholikus Szemle, 1888., p. 16. — Idem, Esztergomi kanonokok. (Id est: Canonici Strigonienses.) 1100—1900. Esztergom, 1900., p. 132. — Szinnyei, J., Magyar írók élete és munkái. (Id est: Vitae et opera scriptorum Hungarorum.) Tom. IX. Budapest, 1903., col. 1267. — Sörös, P., Otven év Oláh Miklós életéből. (Id est: Quinquaginta anni e vita Nicolai Olahi.) Katholikus Szemle, 1903., pp. 326., 416. — Noszkay, O., Oláh Miklós levelezésének művelődéstörténeti vonatkozásai. (Id est: In epistolis Nicolai Olahi quid ad historiam culturamque humanam pertineat.) Érsekújvár, 1903.

mina 74—76. et Appendicem) et fasciculus ultimus (fol. 231—35.: carmina 67—70.) carmina Nicolai Olahi continet. — *Fasciculus I.*: Carm. 1—33.: fol. 1r—18v. Textus Graecus carm. 34.: fol. 18v. Carm. 34—47.: fol. 18v—21v. Post carmen 47. sequuntur versus (fol. 21v) titulo De Iaspere Dano, cui ut poetam ascribit secunda manus F. D. Carmina 48—64. a): fol. 22r—25v. Carmen 64.: fol. 28r—v. Carmen 65. a)—c): fol. 25v—27r. Post carmen 65. c) sequitur carmen (fol. 27v—28r) titulo Epitaphium nobilissimi doctissimique adolescentis Bartholomaei Huzari nepotis et avunculi (nepotis et avunculi, corr. *secunda manus in consobrini*) reverendissimi domini domini Nicolai Olahi Transsylvani ad eundem reverendissimum dominum Nicolaum Olahum auctore Levino Crucio curione Boscepano. Carmen 66.: fol. 28v—30r. Post carmen 66. sequitur carmen (fol. 30v) titulo Epitaphium nobilissimi adolescentis Ioannis Verantii per Ioannem Rakowsky Polonum factum. — *Fasciculus II.*: Titulus fasciculi: Elegiae et epitaphia in mortem clarissimi viri Matthaei Olahi praefecti sive iudicis regii oppidi Zazwaras in Transsylvania Pannoniae mortui 4. Iunii anno 1536. per Nicolaum eius fratrem et alios clarissimos viros conscripta. Carmina 74—76.: fol. 32v—34v. Append. 1.^a fol. 32r—v, 2. a)—b): fol. 35r—37r. Fasciculus continet praeterea epistolas et carmina Levini Panagathi, Petri Nannii, Francisci a Burgundia, Francisci Craneveldii, Cornelii Graphei, Adriani Vielii, Danielis Mauchii, Iacobi Dani, Livini Crucii, Nicolai Grudii, Hemberti canonici, Laurentii Sellirii et Adolphi Briardi. — *Fasciculus ultimus*: Continet carmina in Erasmus Roterodamum scripta et epistolas Francisci Craneveldii, Nicolai Olahi et Cornelii Graphei. Carmina 67—70.: fol. 232r—34r.

E — Budapest, Archivum comitum Esterházy. Sign. Rp. 71. fasc. 23. Epistolae familiares Nicolai Olahi ad amicos (1529—38.). Saec. XVI., chart. Paginae 582 continet. — Carmen 1—1. a): pag. 75—79. Carmina 67—70.: pag. 68—72. Carmen 71. a): pag. 312.

V — Vindobona, National-Bibliothek. Sign. Vind. Lat. 8739. Saec. XVI., chart. — Codex opusculum Nicolai Olahi, quod Hungaria inscribitur, et sic carmen 35., quod in fol. 1r—v invenitur continet.

X — Matthias Bel codicem Hungariam Olahi continentem invenit, e quo carmen 35. quoque edidit; textum amici eius codice V contulerunt. Codex X a nobis inveniri non potuit, variantes igitur lectiones nos secundum editionem Matthiae Bel praebemus.

b) Editiones.

I — 1537., Lovanium. — Fol. 1r.: D. Erasmi Roterodami epitaphia per clarissimos aliquot viros conscripta. Lovanii ex officina Rutgeri Rescii, men. Mart. 1537. — Continet 12 folia. — Quae editio haec carmina a nobis edita continet: Carmen 67.: fol. 3v—5r, carmen 68: 5r—v, carmina 69—71.: fol. 5v, carmina 71 a) et 72.: fol. 6r, carmen 73.: fol. 6v, carmen 71. b): fol. 7r. — Editio pererrata in Koninklijke Bibliotheek van België in urbe Brussel (Bibliothèque Royale de Belgique, Bruxelles) num. II. 19067. A. invenitur.

X — 1735., Posenii. — Matthias Bel in libro, qui *Adparatus ad historiam Hungariae* (tom. I.) inscribitur, Hungariam Nicolai Olahi una cum carmine 35. secundum codicem nobis incognitum et a nobis X nominatum in lucem prodidit. Carmen 35.: pag. innum. 14.

1876., Budapestini. — Nicolai Olah . . . Codex epistolaris. MDXXVI—MDXXXVIII. Recensuit Dr. Arnoldus Ipolyi. (Monum. Hung. Hist., Ser. Dipl. tom. 25. Acad. Scient. Hung.) — Ipolyi codicem E edidit. Carmina in his paginis continentur: pag. 582.: carmina 67—70., pag. 589—92.: carmina 1—1. a), pag. 595.: carmen 71. a).

1906., Budapestini. — Stephanus Hegedüs carmina Nicolai Olahi e codice B multis mendis edidit in libro, qui inscribitur *Analecta recentiora ad historiam renaescentium in Hungaria litterarum spectantia* (Acad. Scient. Hung.), in pag. 371—427.

^a Carmen 1. Appendicis quis scripserit, e codice certo comperiri nequit; nos Francisci a Burgundia esse iudicamus.

NICOLAUS OLAHUS

CARMINA.

1. Cornelio Graphaeo Scribonio respondet de carmine ipsius bucolico reginae praesentato.

Quae tu stridenti cantasti carmina plectro,
Ingenio Mariae singula quaeque placent.
Miratur Latias vatem superare Camenas,
Quem regina suum suscipit atque colit.
5 Itala iam valeant — inquit — sileantque canora
Sistra nec invideant Castalidesque deae.
Unicus hic noster superat, quaecumque probantur
Aetatis nostrae, carmina docta Graphaeus.
Maxima bucolico divum mysteria pangit
10 Carmine perpetua commemoranda die.
Quare age, qui vincis doctissima pectora vatum,
Vince suaviloquam teque tuamque lyram.
Quod fiet, quando ruralia plectra relinquens
Magnorum regum fortia facta canes.
15 Suadet amor noster, Corneli, candidus in te.
Quae fuerint laudi, me tibi praecipere.
Plurima materies dabitur tibi magna canenti,
Non deerunt Musae, Caesaris acta, tuae.
Nam domuit vastam Libyam Gallosque rebelles,
20 Europae dominus mox Asiam adiiciet.
Cantando rabidi nobis fera proelia Martis
Vates priscorum et te superare potes.
Bucolicum carmen cecinit prius illa Maronis
Docti Calliope, post canit arma virum.

1. a) Cornelius Scribonius Graphaeus.

Carmen ad Nicolaum Olahum.

Accipio usque lubens, quae scribis carmine docto,
Docte Olahe, meum o praesidium atque decus.
Reginae tu inquis placuisse poemata, nuper
Quae nos agresti protulimus calamo.
5 Id gaudens certe nequeo non plaudere, namque
Permagnus est tantae haud displicuisse deae.
Ergo tibi ingentes habeo, referam quoque quondam,
Quas potero, grates, dum id mihi fata dabunt.
Tu nos reginae haud ignotos reddis et isthoc
10 Nos celebres pacto semideosque facis.

- Hortaris vero, ut sylvis egressus, apertum
 Descendam in campum ac Caesaris acta canam.
 Haud opus hic stimulis. Quis enim non sponte stupendam
 Hanc maiestatem bis celebrare velit ?
 15 Verum obstant curae atque ingrata negotia; nullo
 Cum fructu interea tempus inane perit.
 Nec quisquam nobis Maecenas, otia nostris
 Qui faveat Musis praemiaque ulla ferat.
 Otia amant Musae, fugiunt castra impia, curas,
 20 Tantum illis cordi est blanda et amoena quies.
 Ludere possem aliquid, ceu coepi, et harundine rauca
 Cantillare leves pertenui arte sonos,
 Sed regum facta et Mavortia condere bella,
 Qua sum nunc pressus condicione. velor.
 25 Non cantant cygni nisi vere instante sereni.
 Cum spirant Zephyri ac mitior aura fluit.
 Sit mihi Maecenas, fortuna sit aequior ulla,
 Sit vati merces, praemia honesta, favor.
 Atque aliqua aspirent avidis saltem otia Musis,
 30 Ut ludant animo liberiore deae.
 Tum demum heroo devinctus crura cothurno,
 Tum viridi ex lauro frondea sarta geram.
 Proiectis stipulis proecla et harundine rauca
 Grandiloquam assumam voce tonante tubam.
 35 Contemptis vero Veneris tum lusibus omnes
 Intendam nervos robur et omne meum.
 Transcendam altivolos cygneo carmine nubes
 Et feriam cantu clangido utrumque polum
 Atque animo audaci quosvis aequare poetas
 40 Fervidus adnitar seu superare magis.
 Dicam acies, dicam pugnam, dicam horrida bella
 Magnanimum heroum magnanimumque ducum.
 Dicam autem imprimis divini Caesaris acta
 Fortunasque novas et nova facta canam.
 45 Dicam et quanta viro virtus, quo robore, quanto
 Praeditus ille animo, quantus in arma ruat.
 Quanta viro pietas, quo religionis amore
 Ardeat, Augusto quantus in imperio.
 Astabit dextris ingens mihi gloria, laeva
 50 Ingentem inflabit maxima fama tubam.
 Et iam iam in mediis videor versarier armis,
 Iam videor cupidus Caesari adesse meo.
 Iamque Asiam iamque et Libyam cum Caesare magno
 Ingressi Thurcas sternimus ense truces.
 55 Iam totum imperio illius submittimus orbem
 Undique victores bellipotente manu
 Et iam agimus celebres superato ex hoste triumphos
 Et ferimus lapsis clara tropaea humeris
 Sed quo, quo impellor? quo me, Phoebe improbe, raptas?
 60 Quo propero absque alis? quo sine nave feror?
 Nondum haec tanta Grapheum tempus tibi volvere saxa,
 Nondum usquam Zephyri, non placida aura tibi?
 Tute, Olah, potes ventos curare secundos,
 Ut volitent magno carbasa tula mari.
 65 Tu, quoties libitum est, reginam accedis; amanter
 Olahum admittit continuo illa suum.
 Permagnam id fuerit, quod non persuaseris illi,
 Quippe tuum prudens consilium omne probat.
 Quod vero illa volens animo statuitque probatque,
 70 Id magnus sane Caesar et ipse probat.

2. *Ad Villegam Georgii episcopi Brixinensis oeconomum
Iacobi Dani nomine.*

Aeneam fortem sequitur dum fidus Achates,
Intrepidus subiit tristia quaeque loca.
Phoenicis fruitur magni quum divus Achilles,
Consilio fido tum fuit ille potens.
5 Nestoris eloquium prudens Agamemnona divum
Ornat et evertit Pergama clara senis.
Non fuit indecori dominis fidisque ministris
Officium hoc gnavum, sed decus omne dedit.
Tu quoque, Villega, dominum virtutibus amplis
10 Illustrem observas, suspicis atque colis.
Quantumvis domini tu magna negotia curas
Ingenio magno consilioque tuo,
Sic non poeniteat te operis, non hunc quoque recti
Consilii admissi servitiique tui.
15 Felix sorte tua dominus, sed tu quoque felix,
Qui domini curam non sine laude geras.
Tempore quam longo domini bona fama vigebit,
Et tua tantisper fama celebris erit.
Quod ego conabor, si quid mea carmina possunt,
20 Posteritasque omnis haec tua facta canet.

3. *De reditu Georgii episcopi Brixinensis.*

Gratulor adventum faustum, clarissime princeps,
Quod remeas ad nos prosper et incolumis,
Gratantur reditum iuvenum laetissima corda
Felicem, praesul, cunctaque turba senum.
5 In te multorum clarissima lumina vertis
Primum et monstras numen inesse tibi;
Conspicuos mores vultumque et mitia verba
Miratur gravium quilibet ordo virum.
Aethereis tantus vigor est virtutibus, ut sic
10 Mortales rapiant ad sua vota viros.
Fac igitur, vincas, praesul ter maxime, nostram
Spem de te castis moribus hisce tuis.

4. *De venatione reginae.*

Iam movit regina suos ad pascua gressus
Et campos virides deliciasque suas.
Insequitur timidos lepores cervosque fugaces
Et vacuum raro sustinet esse diem.
5 Saepe Diana truci vibrat venabula ferro,
Saepeius at multo conficit ista feras.
Non igitur temere hanc Mariam praeponimus illi,
Sic illi haec praestat, vincit ut illa feras.

5. *Ad Franciscum a Burgundia.*

Te, Francisce, petit felix Hollandia Erasmi
 Extremam scriptis concelebrare diem.
 Laudibus illius virtus vix indiget ullis,
 Patria sed vivet carmine laeta suo.

5. a) *Franciscus a Burgundia.*

Responsio.

Nec facile est, quod, amice, mones, ut carmina pangam.
In his Erasmus ut praedicem.
Perdita namque opera est laudes iterare perennes.
Tam futiles pudet modos
 5 *Ponere in eximii cineres et funus Erasmi,*
Quem debet orba Hollandia.
Hactenus admonitus onus hoc melioribus opto.
His etsi opus, nil extimo.
Spirat adhuc virtus et vivida scripta supersunt.
 10 *A morte sese ut vindicent.*
Caelo Musa beat, quibus est bene vita peracta,
Nec obstat ulla oblivio,
Quin superis mixtus, caeca licet abditus urna,
Vel sole clarius micet.
 15 *Lumina quae poterint magis illustrare Batavos.*
Dotes suas si noverint.

6. *Ad eundem responsio.*

Sinceri est animi, frater, cordisque modesti
 Tentare modice, quae queas, quam maxime.
 Qui tamen assequitur scriptis laudes decorare
 Insignis et praestantis, haud turpe est, viri.
 5 *Ingens est pietas cineres celebrare sepultos;*
Et quid pudoris est, colas si maximos?
Hoc potius semper claros ad sidera transfert
Caeli poetas, dum student viros bonos
Pro virtute sua merito exornare decore.
 10 *Francisce, non verere barbiton tuam*
Ad laudes aptare pias et tangere Erasmi,
Hollandiae qui dulce decedit decus.
Insignes clari si non Agamemnonis artes
Homerus aut Achilles esset ordine
 15 *Complexus, minime possent praestantia facta.*
Reges ducesque, horum sequi nunc sedulo.
Ipsa licet docti virtus iam vivat Erasmi
Perenniter, nec sustinent foedam libri
Perniciem mortisque viam penetrare caducam,
 20 *Nam tanta erat virtus viri, haec ut tuta sint,*
Attamen ipse tuum cunctis memorabile reddes
Nomen, dum Erasmus garrula canes lyra.

7. *Responsio ad Franciscum Craneveldium
scribentem laudes.*

- Reddita sunt manibus praeclara poemata nostris
Splendida, queis Caroli Caesaris acta canis.
Scribis, ut arbitrio cupias haec edere nostro
Tradere et aeratis effigianda typis.
- 5 His ego, amice, tuis monitus, fidissime, scriptis
Carmina perlegi terque quaterque tua.
Multa licet celebres edant monimenta poetae,
Non tamen haec illis inferiora puto.
Caesaris ad viridem campum violisque refertum
- 10 Spirantes flores congeris atque rosas.
Adde, quod eximium formas in principe vero
Ingenium, ut bellum tractet et arma gerat.
Praeterea numeras, ut concilientur amici
Moribus et claris concilietur amor.
- 15 Quid placidam deceat pacem per tempora cuncta
Virtutesque omnes cum pietate doces.
Inseritur dulcis magnarum fabula rerum,
Quas lepide veris condis et historiis.
Sic resonat nitidi ter maxima Musa Maronis,
- 20 Sic cecinit versus Naso poeta suos.
Clarus et illius numeris Octavius ille,
Noster hic iste tuis sic celebratus erit.
Quando igitur iustos Caroli cantaris honores
Natalesque Lares magnaue facta simul,
- 25 Desine cunctari et doctas prohibere Camenas,
Quin procul hinc volitent multa per ora virum,
Caesaris ut meritas decorent tua carmina laudes,
Nomine sic huius tu quoque clarus eris.
Inclita si Caroli super aethera fama manebit,
- 30 Et tua, crede mihi, Musa perennis erit.

8. *In quaestorem reginae.*

- Claudicat infelix, debet cum solvere nummos,
Claudicat at minime, dum rapit hos aliis.
Quum tamen ad furti crimen turpisque rapinae
Esse gravi posset crure maloque pede,
- 15 Di faciant, semper pedibus procedat aduncis,
Praeterquam, dabitur quum sibi poena crucis.

9. *Francisco ab Wylak episcopo Iauriensi.*

- Accipe gratanter nostros ex pectore versus
Candidulo missos Graecanicosque modos.
Sunt mihi nunc rerum per magna pericula curae,
Nec calamo desunt grandia scripta meo

5 Atque animus nullo viridi requiescit in agro,
 Sed vaga nunc turpi est mens hēbetata situ.
 Nunc animo tristis patriae versatur imago
 Nostrorum et clades et gravis ira dei ;
 Tristia sollicitant duri nos somnia Martis
 10 Intimaque assiduus concutit ossa tremor.
 Palladis innuptae, Charitum doctaeque Thaliae
 Munera, quod bene scis, otia tuta petunt.
 Quae, quia iam rabies rapuit solamina belli,
 Carmina nostra feras barbariora licet.

*10. Clara ab Wylak sepulta Posenii
 viatorem et filium episcopum lauriensem alloquitur.*

Si tibi fert animus sortem patriamque, viator,
 Nosse meam, lecto carmine cuncta scies.
 Sirmica me genuit tellus, gratissima quondam
 Regia quae fuerat, dulcis lacche, tua.
 5 Hinc ego, dum gnati precibus devicta fuisset,
 Emigro et Pesti commoror urbe diu.
 Inclitus at postquam cecidit Ludovicus atroci
 Thurcarum rabie cunctaque Marte ruunt,
 Huc me longaevam pietas migrare coegit
 10 Summa mei nati et figere hac urbe pedem.
 Ac velut Aeneas grandaevum ex caede parentem,
 Filius haud aliter me extulit ipse pius.
 Et quamvis magnos fuerim perpressa dolores
 Ac celebris fugiens undique pressa malis,
 15 Attamen omne malum, luctus pietate perenni
 Solabar gnati, qui mihi vita fuit.
 Id quoque laetitiae fuerat pars maxima nostrae,
 Quod licuit matrem praesulis esse viri.
 At quum longa dies gravidos confecerat artus,
 20 Ipsa meum fatum deprecor esse brevem,
 Audiit omnipotens longo et defessa labore
 Consopiit membra ac iussit adesse sibi.
 Quum videas igitur nostri monumenta sepulchri,
 Te quoque mortalem fac meminisse velis.
 25 Et tu linque meum lachrimis rorare sepulchrum
 Atque oculos, fili, parce gravare tuos.
 Nam, quae nunc tumulus condit, mortalia certe
 Extiterant ; pia mens regna beata petit.
 Te virtutis amor rapiat mentisque pudicae
 30 Officiiique, precor, sis memor usque tui
 Iustitiamque colas sancta pietate refertam
 Et te mundani non trahat aura soli.
 Qua deus aeternus voluit venerariet, hic sit
 Maxima cura tibi religionis amor.

35 Viribus hanc autem placidae consistere mentis,
 Corporis haud habitu splendidiora puta.
 Nec te poeniteat miserum pavisse popellum,
 Caelitus est cuius tradita cura tibi.
 Hic pastus fuerit verbo divinitus orto,
 40 Exemplo vitae corporeisque cibus.
 Singula, quae dixi, memori tu mente reconde,
 Immemor haud carae sic genitricis eris
 Et te promeritum caelestia dona manebunt
 Iungerisque piis coetibus atque mihi.

11. *Epitaphium eiusdem dominae.*

Hic tumulus dominae Clarae corpuscula condit,
 Quae fuerant Fidei cum Pietate domus.
 Haec animam pariter puram Pietasque Fidesque
 Transtulit ad sacri castra superna poli.

12. *Aliud.*

Hic iacet insignis pietate et sanguine Clara,
 Cui dedit hoc Virtus nomen et alma Fides.

13. *Aliud.*

Hoc recubat tumulo tam re quam nomine Clara,
 Viventem fuerat quam venerata Fides.

14. *Aliud eiusdem epitaphium.*

Ἐρμῆς ἱστάμενος κόλῳ Κυλλήνιος ἄνθρωπον
 Ῥάβδον ἔχων χρυσῶν ἄγγελος οὐράνιος
 Εἶπεν τῷ Κλάρας νύμφῃ πολυδακρυόεντι,
 Εἴλετο τὴν θάνατος μοῖρά τε δεινотάτην.
 5 Τίπτε σὺ ὡς δακρυεῖς δεινῶς παρὰ μνήματι μνηρὸς
 Οὐ θάνειν, ἀλλὰ βιοῖ ἀστερόεντα βίον.
 Ἦν δ' ἀγαθὴν κόλπον ψυχὴν προτὶ ὄλβιον ἦξα
 Ἄθανάτων Ζηρὸς, ποῦ δόμος ἔστι ἀγαθῶν.
 Τὴν μὲν ἐγὼ ἀντήν, καιρὸς πότε ἔρχετ' ἐκείνος,
 10 Σώματι τῷ αὐτῷ κεύσομαι ἐνθάδ' ἄγων,
 Ὄς, ὅτε σῶμα μετὰ ψυχῆς καλὰ ἔργ' ἐπινοῶντο,
 Ὀλβια τῶν μακάρων ἴσα λάβωσι βίον.

14. a) *Franciscus Craneveldius.*

Versum in Latinum.

Astitit ad tumulum Clarae Cyllenius heros
 Fulset et in dextra virga soporifera
 Et multum flenti nato pia verba locutus,
 Quam tibi mors, inquit, abstulit et Lachesis

- ⁶ *Cur graviter ploras carae genitricis ad urnam ?
Non obiit, vitam vivit et aetheream.
Nos animam felice sinu Iovis altitonantis
Condidimus; nullo est iam caritura bono.
Tempora sed properant, ut eadem corpore eodem*
¹⁰ *Circumdem, rursus quo nova fata colat,
Ut, veluti fuit in terris par vita duorum,
Corporis atque animae sic tua dona ferant.*

14. b) Franciscus a Burgundia.

Versum in Latinum.

- Constitit ille cavo divus Cyllenius antro
Nuncius e caelis aurea scepra gerens.
Talia mox Clarae nato pia verba reponit
Plangenti matris fata severa nimis ;*
⁵ *Cur lacrimis urges functae pia busta parentis,
Non obiit, viva est, vescitur ambrosia.
Hanc ego tranquilla siquidem statione locavi,
Est ubi perpetuis regia aperta bonis.
Dein, cum tempus erit animas cum corpore necti,*
¹⁰ *Curabo hoc corpus iungere huic animae,
Ut, pariter corpusque animusque, operata sub axe
Felix perpetuis vita duobus erit.*

14. c) Andreas Hipperius.

Versum in Latinum.

- Adstans Mercurius vasto Cyllenius antro
Nuncius e caelis aurea scepra gerens
Ad natum Clarae, quum mors tulit impia, tristem
Et lacrimabundum talia verba refert :*
⁵ *Quid miser, heu, ploras, tamquam sit mortua, si quam
Non dubium est vita nunc meliore frui ?
Hanc ego transvexi iussus sic in aethera laetam
Ad Iovis aetherei limina plena bonis.
Haec anima et rursus cingetur corpore per me,*
¹⁰ *Ultima cum venerit iudicis illa dies.
Huic tunc pro meritis, pro condicione laboris
Corporis atque animae vita erit una simul.*

14. d) Iacobus Danus Arrusiensis.

Versum in Latinum.

- Adstans Mercurius nigro Cyllenius antro,
Aurea cui virga est, nuncia diva ferens
Dixit tum Clarae nato saepe illachrimanti,
Quam prius abstulerat vis truculenta necis :*
⁵ *Cur adeo plangis iam functae matris ad urnam ?
Non obiit, vivit regna superna colens.
Illius ast animam gremio positam superiorum
Ad Iovis aetherei duximus usque domos.
Hanc, illud tempus veniet cum rursus, eandem*
¹⁰ *Corpori huic ducens associabo suo
Utque, bonum pietatis opus simul hic adamarunt,
Alta sic requie iure fruantur. Amen.*

15. *Ad Iacobum Danum meditabundum.*

Quid tibi, cum tacitus sedeas, venit, optime Dane,
 In mentem tristem, quid tibi, Dane, venit?
 Nonne vides sponsam placitam conducier ad te,
 Quae possit manibus terque quaterque premi,
 5 Candida quae valeat circumdare brachia collo
 Mollibus et digitis tangere terga tua,
 Basia quae infigat geminis haerentia labris,
 Te foveat grato dulcis amica sinu
 Amplexuque suo curas depellat inertes
 10 Et cupiat femori consociare femur?
 Margaris ecce tibi ducetur candida coniunx,
 Nomine quae est pulchro pulchrior ipsa suo.
 Huius in amplexu tepido cum cumbere detur,
 Quid tibi fortuna haec gratior esse potest?
 15 Felix, qui poterit talem traducere vitam
 Coniugis atque suae munera perficere.

16. *Epicedium Pauli Bakyth per Thurcas in conflictu decollati anno 1537-o prima die mensis Decembris.*

Angelus aetherea Gabriel demissus ab arce
 Eximii profert verba verenda dei:
 Non est, cur oculos lachrimis oneretis amicos
 Pulsetisque gravi pectora vestra manu,
 5 Aspicitis mutilum quod enim sine vertice corpus,
 Avulsit caput hoc religionis amor,
 Quod pugnans fuerit Thurca truncatus ab hoste;
 Christicolae hoc opus est conspicuique viri.
 Degeneres animi pro me fera proelia numquam
 10 Nec pavidæ mentes Martis ad arma ruunt.
 Paulus hic intrepide subiit cognomine Bakyth
 Munia quaeque viri fortis et arma mea.
 Qui quamvis iaceat summa cervice resectus,
 Iam tamen hunc capiti consociabo meo.
 15 Tristia vos igitur sinui date funera terrae,
 Occupat ast gremium spiritus ipse meum.
 Dixit et ad superum Gabriel remeavit Olympum
 Officiumque suum gnaviter exequitur.

17. *Ad quendam.*

Possibile est iuvenem subito concedere fato,
 Vivere vix poterit tarda senecta diu.

18. *Aliud.*

Possibile est iuvenem veluti decedere morte,
 Vita senis trepidi sic brevis esse potest.

19. *Ad Emerici Calnai litteras responsio.*

- Non mea Phoebeae cinxerunt tempora lauri,
 Nec mea Pegaseo est fonte levata sitis,
 Nec memini dulcem quondam cepisse soporem,
 Est ubi Parnasus Pieridumque nemus,
 5 Non etiam gravium turbata negotia rerum
 Unguibus a teneris otia laeta dabant,
 Ut talis possim, qualem cupis esse poetam
 Et dare concinno carmina compta stilo.
 Si quae etiam celebris quondam virtutis imago
 10 Haeserat ingenio non sine laude meo,
 Temporibus duris et desuetudine longa
 Excidit haec animo iam mihi tota diu.
 Namque animum movit facies tristissima rerum
 Et strages patriae maxima facta meae.
 15 Nec caris sociis durus Mars ille pepercit,
 Sed valida stravit fortia corda manu.
 Non magis Aeneam Troiana pericula tristem
 Commorunt, quam me patria fracta movet.
 Nec minus Andromache defleverat Hectora coniunx,
 20 Thessalicis raptus dum traheretur equis,
 Quam mea consocios deflerunt lumina caros
 Totque feros raptus virgineasque neces.
 Errat ut a Borea rigido depulsa phaselus
 Fluctibus in mediis, sic ego mente vagor.
 25 Haec igitur turbet graviter quum Lerna malorum,
 Me docti quicquam scribere posse putas?
 Adde, quod, ingenio si quid superesse videtur,
 Hoc quoque, quod reliquum est, aulica cura premit.
 Imbuit ingenium nostrum non Itala tellus,
 30 Graecia nec cultas praebuit illa scholas,
 Non nostros etiam mores Germania finxit,
 Non urbs, quae Gracchi nomine dicta fuit.
 Terra Brabanta dedit nullos mihi docta magistros,
 Gallia nec Charites ingeniosa suas.
 35 Si quid inest nobis, quod multum exile fatemur,
 Hoc furtim taciti me docuere libri.
 Nulla igitur causa est, cur Iano conferar abs te
 Pannonio, est cuius multus in ore lepor.
 Si tamen ipse tuis pateris inscribere chartis,
 40 Imparibus numeris carmina pauca dabo.
 Sibricium scribis rerum meminisse mearum,
 Queis et tu sociae nonnihil addis opis.
 Usus amicitiae multus, carissime, suadet,
 Alter ut alterius tempora dura levet.
 45 Quid pro me cyathos Bacchi siccetis amicos?
 Pensabo crebras non secus ipse vices.

Calminus cum Forgaciis mihi saepe recursat
 Sibriciusque animum possidet usque meum
 Et Brodericus erit, quamvis de litore nostro
 50 Invitus cessit, praesul in ore meo.
 Nadasdina domus, claro ut succrevit honore,
 Sic crescat, rogitō, prolibus aucta piis.
 Exhilarat mentem felix concordia nostram
 Convictusque piae laetus amicitiae.
 55 Omnipotens superi quum me regnator Olympi
 Restituet stabili Pannonicoque solo,
 Spiritus ipse meus patria renovabitur aura
 Grataque prosperitas supprimet omne malum.
 At vos, o socii veteres fidique sodales,
 60 Auxiliatrices tunc mihi ferte manus,
 Ut mea praeteriti pensentur damna laboris
 Ocyus et vestra destituantur ope!
 Dulcia tunc etiam laetae convivium mensae
 Concelebrate suo mixta lepore mihi.
 65 Splendenti phialas gemma statuetis et auro
 Atque coronatum, Bacchica dona, merum.
 Tristia nosque olim passos meminisse iuvabit,
 Tunc mala Lethaeis cuncta dabuntur aquis.
 Victus amatorum facilis sermoque disertus
 70 Atque sodalicium gaudia mille dabunt
 Et mediis laetum dapibus Paeana canemus
 Pulsantes pedibus terque quaterque solum.
 Excutient faciles nobis risusque iocosque
 Sibricii nostri candida verba senis,
 75 Qualiter ipse olim dulces transegerit annos
 Et gratas Veneris deliciasque suas.
 Sed iam tempus adest cymbam subducere vento,
 Ne subito in mediis deficiamus aquis,
 Et mihi fas nunc est primos percurrere cursus
 80 Coepimus et qualem iam properare viam,
 Nec nostri rapide laxatis ora lupatis
 Carceribus missi dispatientur equi.
 Quod tibi contigerit magna cum dote puella,
 Coniugii consors fida decusque tui,
 85 Laetor et excutio maestum de corde dolorem
 Laetitiaeque manent plurima signa meae.
 Maximus ille deus, celsae qui praesidet arci,
 Producat vitam coniugis atque tuam
 Et faciat pulchra faustum te prole parentem,
 90 Quae mentis superet dotibus aucta patrem,
 Pampineis veluti subiecta est vitibus ulmus
 Assiduo et floret culta labore viri,
 Dulcibus et nobis semper manet alma racemis
 Multiplicans fructus tempore quoque suos.

- 95 Sic humeros oneri fortes substerne ferendo
 Dulceque connubii disce subire iugum
 Ac purum colito dominae constanter amorem,
 Ut multo crescat pignore casta domus.
 Ac veluti turgent frutices florentis olivae,
 100 Sic mensam soboles cingat amica tuam.
 Felix, qui poterit talem producere vitam
 Et grates meritas reddere rite deo.

19. a) Franciscus Craneveldius.

Ad Nicolaum Olahum.

Haec utinam verus vates cantarit Olahus.

Libertas redeat pristina Pannoniae.

Perfida Thurcarum toto pellatur ab orbe

Barbaries nullum docta tenere modum.

5 *Sic Caesar vincat, Christus sic regnet ubique.*

Floreat ut pastor unus et una fides.

Tempora labuntur tacitisque advolvimur annis.

Quod fore praedixit Christus. Amice, vale.

20. *Ad Emericum a Calna in die natalicio Gabrielis filii
 carmen elegiacum petentem, ut in eum diem distichon faciat.*

- Forte gemens nuper viridi consederam in umbra,
 Cum fratris lachrimans funera maesta cano,
 Murmure ubi grato vitreus perlabitur amnis
 Exhilarans dulcis tristia corda sono.
 5 Incipit hic veteres cantu philomela querelas
 Fronde sub umbrosa promere maesta suas.
 Hanc aliae streperam volucres garritibus altis
 Argutae passim vincere quaeque studet.
 Luctibus immodicis fessos tunc deprimit artus
 10 Occupat atque oculos lumina cara sopor.
 Iam strepitus curam fluvii vocesque canorae
 Depulerant avium et repserat alta quies,
 Musarum placidus cantus quum venit ad aures
 Promittens lepido nuncia laeta tono.
 15 Hic ego percussus mira dulcedine vocum
 Sustollo corpus nisus utraque manu
 Incertus, maneam an fugiam formidine tanta,
 Nam sanctum visum est agmen adesse mihi.
 Frigida cum teneor fuso per membra timore,
 20 Tum cantus suavi mulceor usque melo.
 Sic igitur timida tacitus dum mente fatigor
 Sollicitumque animum maxima cura premit,
 Visus adesse mihi trepido crinitus Apollo,
 Dextra manus citharam, tela sinistra gerit.
 25 Huic comites fuerant Dryades doctaeque sorores
 Et laetus Charitum, numina grata, chorus.

- Quid miserum — dixi — toties urgetis amicum
 Carminibus laetis ? hinc procul ite, precor.
 Non mihi nunc cordi citharae sunt laeta sonantes,
 80 Nec gratae choreae fratre obeunte meo.
 Omnia sunt certis discreta negotia rerum
 Ordinibus ; cupiunt tempora quaeque sua.
 Nam statuit summus superi regnator Olympi,
 Cuique suas leges iuraque certa tulit.
 85 Tempora discrevit miseris mortalibus ipsa,
 Prospera nunc homini, nunc mala fata dedit.
 Illius arbitrio patulo moderamur in orbe
 Vivimus et nutu cunctipotente dei.
 Desinite, est tempus, Musae Charitesque lugubrae,
 40 Phoebe pater, citharam tu quoque pone tuam.
 Arrisit querulo blandum mihi Phoebus Apollo
 Contrectans digitis aurea plectra suis.
 Quid crudeli — inquit — gemitu tua corda fatigas
 Et vitam luctu transigis hancce tuam ?
 46 Non ideo in nostrum nomen sacra verba dedisti
 Coetibus et nostris adnumeratus eras,
 Ut fratris gelida sortem nunc morte soluti
 iam submisso animo, sed meliore feras.
 Aspice, ut immensum claro circumvehar orbem
 50 Lumine praeproperis frugifer actus equis
 Adventuque meo producat semina tellus,
 Laeta nec arboribus spes sua deficiat,
 Ut pariter fructus pereant et mitia poma,
 Frigore concreto quae viruere solo.
 56 Omnia sic stabili ducuntur numine divum,
 Nec pilus iustam decidit ante diem.
 In genibus divum mortis vitaeque potestas
 Est sita, quos contra dicere nemo potest.
 Si tuus hic frater fato concessit iniquo,
 60 Quid crucias luctu pectora maesta gravi ?
 Fata deum quemcumque ferant adversa dolorem,
 Hunc animo intrepido quemque subire decet.
 Non caelestis homo temnas caelestia quaeque,
 Non, quae sunt animi, singula firma putes.
 66 Dogmata quid sanctae prosunt sophiae tibi, si non
 Illius aethereo te regis imperio.
 Quare age : iam teneros oculos desiste gravare
 Fletibus et maestas parce rigare genas.
 Ruperunt rigidae fratris si stamina Parcae,
 70 Frater ego tibi sum, tu mihi frater eris.
 Sunt etiam veteres alii doctique sodales,
 Coniunxit dulcis quos tibi amicitia
 Et verae studium sophiae moresque benigni
 Sincerusque mei cultus et acer amor.

- 75 Quos inter Brodericus erit praesul mea cura
     Doctrina praestans, moribus, ingenio
 Vaydaque Maylatus referens ab origine gentis
     Romanae stirpem hinc tu quoque nomen habes.
 Hunc noster sequitur Thomas Nadasdus ille,
 80 Martia cui tribuit tela lyramque meam.
 Inter episcopus hos Gerendus ille disertus
     Nicoleos, Erato quem cupit esse suum.
 Ille, — inquam — teneros quocum transegeris annos
     Quique fuit studii fidus ubique comes.
 85 Wylakiusque tuus Charitum dilectus alumnus,
     Iaurini praesul maximus atque pius.
 Quid magni memorem fidum Turzonis amorem,
     In te qui praestat religionem, fide?
 Perlegius Musarum Albertus gloria florens,
 90 Candida cui facies candidiorque animus?
 Nec te praetereo, felix Emerice, tuorum
     Stemmate Calninae spesque decusque domus.
 Is fuit a puero firmo tibi iunctus amore
     Et frater carus rebus in eximiis.
 95 Nam vos consocios fecit pietasque fidesque
     Unaque regalis fovit utrosque domus.
 Cum tales habeas fratres fidosque sodales,
     Unius ob mortem sicne dolere potes?
 At nunc, quae referam, memori tu mente reponere
 100 Auribus et placidis percipe verba tuis.
 Est locus Hungariae Cereris sacratus alumnae,
     Matthaeo veteres hoc tribuere solum,
 Nittria cum Vago celeri quem proluit unda
     Intrantes Histrum quisque fluore suo.
 105 Cernitur hos inter rapidos cursus fluviorum
     Emrici nostri Rendve vocata domus.
 Huic etiam glebae centum renovantur aratris
     Innumerisque boant pascua laeta bobus
 Et crebris ovium foetus balatibus adsunt
 110 Cornibus et caprae proelia iuncta ciunt.
 Has ubi frugiferas nuper diverteram ad oras
     Musarum et Charitum me comitante choro,
 Plumea Mercurius pedibus talaria nexis
     Adstitit et perfert verba verenda Iovis:
 115 O Thymbraee pater, claro qui lumine terram
     Lustras et vatum pectora sacra regis,
 Et Iovis o Musae divo de sanguine cretae
     Et Charites, sanctis numina grata diis,
 Dirigite huc gressum celerem et pia tecta subite
 120 Calnini ac faustum condecorate diem.
 Huius enim coniunx clara de stirpe creata
     Enixa est puerum, gaudia mira patris,

Cui nomen Gabriel sacro de fonte tributum,
 Fortiter ut tempus transigat omne suum
 125 Fortis et ut crescat claris virtutibus auctus
 Fortia praeclari et facta sequatur avi.
 Iuppiter armigeram celsa de sede Minervam
 Huic puero altricem consociamque dedit.
 Quare agite, huc vestros properos nunc vertite cursus
 130 Et doctam infanti porrigite artis opem.
 Dixerat et tectum laeti properamus amicum
 Ingredimurque piam, limina nota, domum.
 Vestibulum ante ipsum quam maxima turba virorum
 Constiterat dominum quisque manendo suum,
 135 Sericeis fulgens lanisque rapacis Iberi,
 Gallia quas dives, Anglia quasque dedit.
 Concitant cyathis et grato munere Bacchi
 Pulsantes pedibus terque quaterque solum.
 Ingeminant famuli plausum famulaeque sequuntur
 140 Et totum complent cantibus ultro diem.
 At domus interior pictis constrata tapetis,
 Herbis et violis, floribus atque rosis,
 Spirabat gratum casiis et divite nardo
 Ac thuris lachrimis et bene olente croco.
 145 Magnorum hic fuerat procerum generosa propago,
 Quos natalicius iussit adesse dies.
 Primates dominae mixtim pulchraeque puellae
 Adstabant celebres virgineusque chorus.
 Aedibus in mediis mensae sternuntur onustae
 150 Bis senae dapibus somniferoque mero.
 Accumbunt iuvenes pariter dominae proceresque,
 Ut Baccho decorent laetitiaque diem.
 Adstat Calninus gemmis insignis et ostro
 Et pateras manibus servat utrisque duas,
 155 Praemia virtutis priscis donata diebus
 Mentorea affabra pocula facta manu ;
 Flectere equos etenim numquam et frenare superbos
 Calnina melius noverat ulla domus
 Et teretes hastas regere et concurrere telis
 160 Regibus hinc fuerat gloria magna suis.
 Hortatur claros socios convivia laeta
 Praelibans, celebrent pocula plena mero,
 Ordine quem cuncti risu plausuque sequuntur
 Convivae et cyathos quisque bibere suos.
 165 Tendimus hinc castum ad dominae stratumque cubile
 Candidulis violis purpureisque rosis.
 Ornabant thalamum cultum pretiosa supellex
 Subtilique olim vela parata manu.
 Fulgebat rutilus gemmis viridique smaragdo
 170 Tota domus iunctis applicitisque toro

- Et Lucina favens dulcem spirabat odorem
 Atque suas dotes casta Minerva dabat.
 Accubat aurato ter pulchra puerpera lecto
 Infantemque suo lactat amata viro.
 175 Mox ubi conspexit nostros ad limina gressus,
 Haec Lucina pia carmina voce dedit:
 Iam tandem nostras grati venistis ad oras,
 Phoebe pater, Charitum Thespiadumque chori.
 Vestri est officii hunc pulchrum, sacra numina, natum
 180 Virtutum studiis iam decorare piis.
 Nunc ego muneribus propriis perfuncta redibo,
 Est ubi caelicolum regia celsa deum.
 Haec ubi dicta dedit, superum transcendit Olympum
 Et natam cerebro liquit in aede Iovis.
 185 Nos introgressi matrem veneramur ephebi
 Dicimus et puero haec verba benigna pio:
 Care puer, salve, multos victure per annos
 Atque olim proles o geniture bonas!
 Tu patri matrique tuae spes maxima surges
 190 Augebisque tuam maximo honore domum.
 Omnigenaque tuos vinces virtute parentes,
 Omnis posteritas teque tuosque colet.
 Et meritas patriae laudes ad sidera colet
 Ac tua mortales fortia facta canent.
 195 Tu nostros, fili, placidos imitabere mores,
 Praevia semper erit sic tibi vera salus.
 Nosque pias verae sophiae monstrabimus artes
 Atque tuum semper rite regemus iter.
 Diximus et viridi velamus tempora lauro
 200 Infantemque sinu Pallas amica gerit.
 Venimus hinc ad te querulum, tu percipe verba
 Nostra nec ingratis auribus inde tuis.
 Candide Musarum, Charitum nosterque sacerdos,
 Linque tuum gemitum et luctibus adde modum
 205 Turbatumque animum curisque ingentibus aegrum
 Fletibus immodicis parce onerare tuum.
 Mens etenim duris labefacta doloribus aegra est
 Intimaque assiduus conficit ossa dolor.
 Quin posito luctu meliorem concipe mentem
 210 Carminibusque novum concelebra puerum.
 Prospera sollicito decantes omnia patri,
 Augeat ut prolem tempus in omne suam
 Sitque animus, cordi tibi sit praestantis amici,
 Exprime laetitiae signa decora tuae.
 215 Sic fatus stimulum menti crinitus Apollo
 Adiicit et vatem me iubet esse pium.
 Tunc ego caelesti perflatus numine divum
 Maerorem meritis tristitiamque levo.

- Non aliter Zephyrus depellit nubila ventus,
 220 Quam luctum pellunt verba relata meum.
 Sicque novum puerum multa impertire salute
 Meque dare haec laetum carmina pauca iuvat.
 Macte puer claris virtute parentibus orte,
 Stemmata quem decorant nobilitantque patris.
 225 Cresce tuis carus placitamque attinge senectam
 Et longas numera numine dante dies
 Aetatesque tuas cumula virtutibus amplis
 Omnipotensque deus sit tibi certa salus.
 Virtutes hilari cunctas amplectere mente
 230 Moribus et castis crimina quaeque fuge.
 Sit tibi praecipue curae virtusque fidesque
 Haereat atque animo religionis amor.
 His tibi continget donis castissima coniunx,
 Quae thalamum firmet maximo honore tuum
 235 Et proles patri dignas dulcesque nepotes
 Educet ac fama sidera celsa petat.
 His Calvina domus multos florescet in annos
 Atque opibus crescet divitiisque suis.
 Prospera processus rerum fortuna secundos
 240 Ac tibi laetitiam et commoda multa feret.
 Denique fatales quando compleveris annos
 Et vitam Lachesis scindet acerba tuam,
 Sidereo divum clarus statueris Olympo
 Praesentisque dei numina trina coles.
 245 Care puer, claros supera pietate parentes
 Et tua clarescat semper adaucta fides.

21. *Sub imaginem Lucretiae de Cavalis.*

Corporis effigiem solam depinxit Apelles,
 Non animi pulchras fingere quivit opes.
 Si quisset pingi pia mens in corpore casto,
 Comptior hac una nulla tabella foret.

21. a) **Iacobus Danus Arrusiensis.**

Versum in Graecum.

*Εικόνα σωματικὴν οἶαν διέγραψεν Ἀπελλῆς,
 Ἄλλ' οὐκ ἐδυνήθη τὴν φρένα ζωγραφείειν.
 Εἰ ἐδυνήθη ὁ νοῦς φανερώς ἐν χρωτὶ γραφῆναι,
 Πλείονος ἄξιον οὐ πύξιον ἄλλο ἔοι.*

22. *Ad Iacobum Danum Arrusiensem.*

- Orta fuit pulchrae celebris Discordia formae
 Formosas inter caelicolasque deas.
 Divitias luno nitidas, sapientiam Ἀθήνη
 Promisit divam Tyndaridemque Venus.
 5 At Venerem praefert aliis Idaeus adulter
 Consequiturque Helenen, praemia grata, suam.

Et tibi propositae quum sint tres, Dane, sorores,
 Delige, quam Venerem praesuperare putes.
 Sic tibi deliciae crescent et candida virtus
 10 Ditabitque tuam Diffus abunde domum.
 O, turgent veluti dulces in vitibus uvae,
 Ubera sic tumeant coniugis alma tuae.

23. *Epitaphium Erardi a Marcha cardinalis Leodiensis.*

Hic quamvis fuerit dives et corpore magnus,
 Attamen hunc tantum nunc brevis urna tenet.

24. *Ad librum epigrammatum Iacobi Dani Arrusiensis.*

I, liber et rapidis volita super aethera pennis
 Ac celeri cursu sidera celsa pete.
 Quando deum sanctas superum satiaveris aures
 Laetitia et caelum moveris omne nova,
 5 Flecte dehinc cursum et mortalia corpora lustra
 Ac solidae terrae fertiliora loca.
 Volvarisque manu gratus placitusque libellus
 Et volites rursus mille per ora virum.
 Nec te despiciant lepidum iuvenesque senesque
 10 Nec querulae matres virgineusque chorus
 Plurima sunt etenim iucunda negotia rerum
 Scripta tuis chartis, quae didicisse iuvant,
 Et variis etiam linguis conscriptus, id omnes
 Laetitia magna laetificare potest.
 15 Vive igitur superaue senis monumenta Maronis
 Perpetuis annis Pannoniique mei.
 Nec te corrodant tineae blattaeque nocentes
 Et turpes mures hinc procul esse velim,
 Aeternamque tuo nomen conquire poetae,
 20 Fac, Dani vigeat nomen ubique tui.

25. *De cognomine Philippi Nigri.*

Cur vox o hominum facilis cognomine Nigrum
 Non digno penitus te vocitare solet?
 Est aliud, possis quo tu cognomine dici,
 Candida cui virtus candidiorque fides.

26. *Ad Angelum Candianum medicum Mariae reginae rogatu Iacobi Dani.*

Angele carminibus nostris celebrande canoris,
 Cui medicinae artem magnus Apollo dedit
 Corporibusque aegris tristes depellere morbos,
 Adsis, ut celebrem facta decora tua.
 5 Languida namque tuo medicamine membra levantur
 Adflctisque piam suggeris artis opem.
 Quos inter graviter dum pectora nostra iacerent,
 Succurris medica mox mihi prosper ope.

- Corpora non aliter clarus Podalirius aegra
 10 Curabat Phoebi numine et arte potens,
 Quam mihi reddideras. Igitur, dum vita manebit,
 Semper agam laudes, Angele docte, tuas.
 Nam potes et nostros inimicos pellere tectis,
 Quae mihi sincero semper amore favent,
 15 Ut tibi sint hostes proprio vix nomine noti,
 Attamen hos calamo post recitare volo.
 Moribus illorum foedis quid spurcius umquam?
 Quid spurca vita turpius esse potest?
 Nonne vident, tota ut miseri cantentur in urbe? —
 20 Hoc illis merito vita nefanda dedit.
 Et tamen arrodunt alios ceu dente canino
 Atque efflant omni turpia verba loco.
 Quemque suos mores summa est sapientia nosse,
 Ante pios socios quam lacerare velint.
 25 Si non cessarint verbo irritare superbo
 Turpibus et linguis rodere quemque suis
 Et mihi vim mentis rigidam iaculator Apollo
 Armaque cum telis docta Minerva dedit,
 Perficiam, ut toto indecores celebrentur in orbe
 30 Et populis cunctis fabula digna sient.
 Sic poenas scelerum meritas deus ipse rependet
 Et vitio linguae praemia digna dabit
 Has stabulis aegras pecudes tu longius arce,
 Ne vitient puram peste repente gregem.
 35 Ergo tibi summae sint nostra negotia curae,
 Margaris ut fiat te faciente mea.
 Et tibi non deerunt, credito, suffragia fida
 Olahi nostri, qui tibi iure favet.
 Sic erit, ut facias pulchra me prole parentem,
 40 Si fuerit nostro vincta puella toro.

27. *Ad Christinam filiam Christierni regis Daniae
 ducem Mediolani nomine Iacobi Dani.*

- Fata parentis ego sequerer dum tristia cari,
 Dux Christina, tui, rege potente sata,
 Tunc mihi praesto fuit summi clementia regis
 Maxima, qua fretus plura pericla tuli.
 5 Spes mihi magna fuit placidos contingere portus
 Quassatam ventis turbine flante ratem.
 Accidit at tristis nimium fortuna parenti,
 Speratum portum quae mihi dura rapit.
 Nam, dum se patrium sperat contingere portum,
 10 Incidit in scopulum, castra inimica, malum.
 O quam saeva nimis reges fortuna potentes
 Saepe premit, quando hos impius hostis habet.

Sed felix superest cari genitoris imago,
 Quae navis nostrae regere vela potest.
 15 Haec es tu certe nobis ter maxima, princeps,
 Fortunae stabilis spesque salusque meae.
 Pollicitis etenim nuper tu sola benignis
 Laetasti mentem voce placente meam.
 Esto memor dura nostri nunc sorte gravati
 20 Atque tui gratas patris obire vices
 Et tua, fac, serves, princeps, promissa fidelis,
 Ut possim pro te iure rogare deum.
 Sic fortuna tuis spirabit prospera rebus
 Et laetos faciet semper amica dies.

28. *In maledicum quendam meretricarium et ebriosum
 mense Februarii anno 1538.*

Improbe, quid garris? totam cantate per urbem,
 Heu, facinus vitae iam patet omne tuae.
 Quam nihil improbitate tua vitaque scelesta
 Atque malo ingenio spurcius esse potest!
 5 Nam nullam pateris castam penetrare puellam
 Ad foedas aedes hospitiumque tuum,
 Quin spurco Veneris cogas servire furori
 Turpiter et spolies virginitate sua
 Virgineamque pubem multo furibundus laccho
 10 Deturpas manibus dedecorasque tuis
 Inque lupanari multas versaris in horas
 Atque meretricum quaeris habere iocos.
 Hinc tibi morbus edax foedatos occupat artus
 Et male corruptum, perfide, corpus olet.
 15 Nec mirum, si arcana tuo concredita cordi
 Expuis et soleas, heu, violare, fidem.
 Obruta namque calent Bacchi tua membra liquore
 Et ratione bona mens tua tota caret.
 Es magis Aeolio semper mutabilis Euro
 20 Flatibus et Zephyri nimbiferique Noti.
 Saepe tibi caeli bibulo visuntur aperti
 Horridaque hinc Martis spargis adesse mala.
 Quando igitur multis vitiis obnoxia vita
 Sit tua nec turpi flagitioque vaces,
 25 Cur famam frustra laceras constantis amici
 Et rabido mordes quemlibet ore virum?
 Magna fuit virtus propriam cognoscere vitam,
 Saepe malis nocuit garrula lingua viris.
 Haecne erat illa fides, quam te servare ierebas.
 30 Proderet ut pectus credita cuncta tuum?
 Ast arcana tuae fidei non omnia demens
 Credita sunt, mores nam patuere tui.

Pectoribus doctis latitant quam plurima, quae te
 Excrucient miserum tempore saepe suo.
 35 Nonne vides tota digitis monstrarier urbe
 Cunctisque ut scelerum fabula laeta sies?
 Pauperior cum sis Iro, tamen usque superbis,
 Ex misera patris futilis orte domo
 Et, cum sis solitus turpem producere vitam,
 40 Proh scelus, erga omnes scommata sicne iacis?
 Praemia digna tuis meritis, scelerate, rependes,
 Si qua fides superis est adhibenda deis.
 Adveniet tempus, quo tu cum fenore multo
 Promeritam poenam suppliciumque dabis.

29. *Ad dominam marchionissam uxorem
 comitis a Nassouu.*

Annosi colitur virtus memoranda Catonis,
 Quod didicit linguam, Graecia docta, tuam.
 Quid mirum, si id praestiterit sapiensque senexque,
 Omnia nam cultum perficit ingenium.
 5 Laude viros, princeps, superas doctosque senesque,
 Quod iuvenis linguam femina utramque colas.

30. *Ad eandem nomine Iacobi Dani.*

Redde meos versus, princeps, si reddere non vis,
 Inclita, virtutis praemia digna meae.

31. *Sub imagine Iulii Caesaris.*

Caesaris effigies haec dictatoris Iuli,
 Cui dedit attonitas Gallia tota manus.

32. *Sub imagine Augusti Caesaris.*

Caesaris Augusti vivam tueare figuram,
 Maxima cui placidae gloria pacis erat.

33. *Graecum epigramma Posidippi aut Cratetis Cynici
 in Latinum versum.*

(*Anthol. Pal. l. IX. ep. 359. — Plan. l. I., cap. 13., ep. 3.*)

Quem quis aget vitae cursum? contentio magna et
 Actio saepe forum multa tenere solet.
 In domibus curae variae duriq̄ue labores
 Agrorum et pelagi sedulus usque tremor.
 5 Si quid habes peregre rerum, mox undique terror
 Incumbit; si egeas, cor tibi triste manet.
 Duxeris uxorem? maior te cura remordet;
 Si fueris caelebs? iam male solus eris.
 Pondera sunt proles, infelix vita sed orba;
 10 Sunt iuvenes stulti decrepitique senes.
 Optio si detur, genitum non esse iuvabat
 Aut subita natus morte domandus eras.

34. *Hesiodi carmen de vitio et virtute versum.*

(Op. et dies, 287–92)

Non ita difficile est vitium comprehendere cuivis,
 Nam brevis est via ad id, tectis residetque propinquis.
 Virtutem ast voluere dei sudore parari,
 Longum enim est ad eam praecepsque per invia cursus.
 5 Principioque scaber, postquam sed summa capesses
 Culmina, fit facilis, quamvis fuit aspera primum.

35. *In praefatione Athilae sive Hungariae ad lectorem.*

Si nihil in nostro est lepidi grative libello,
 Anxia me gravius scribere cura vetat.
 Mens etenim duro patriae confecta periclo
 Torpet et est longo nunc hebetata malo.
 5 Nec mea doctiloqui coluerunt arva Catones,
 Huic sterilem messem terra relicta tulit.
 Haec mea quum cernes gracili contexta Minerva,
 Splendidiora neges aulica pensa dare.
 Fontibus haud semper placidis Parnasia Musa
 10 Aut Heliconadis regia prata rigat.
 Non tersus loquitur comptas Ptolemaeus ad aures.
 Describens radio, quicquid in orbe fuit,
 Non etiam celebris lepidi facundia Crispi,
 Non tibi vel Trogus maximus ore sonat,
 15 Nec gratum resonat Patavina natus in urbe
 Livius ingenio splendidus, arte potens,
 Sed qui Castalium parco bibit ore liquorem
 Et quem non gremio docta Thalia fovet
 Et cui non studii requies, sed multa laborum
 20 Sollicitique fuit temporis anxietas.
 Nomina sed prodat calamus quod barbara noster,
 Scilicet haec Scythica voce referre iuvat.
 Si dedero nostris Romana vocabula rebus,
 Non bene convenient nomina cuique loco.
 25 Sic sua dum multi condunt monumenta Latini,
 Non nisi barbarice barbara verba sonant.
 Materiam tribui tantum; qui docta requiris,
 Scribere me multo cultius ipse potes.
 Si quid inest mendae topicis, ignosce, precamur,
 30 Nam procul a Getico litore cymba mea est.
 Quum dulces repetam portus patriosque penates,
 Singula tunc referam candidiore fide.
 Interea magni precibus devinctus amici
 Haec tibi nunc subito qualiacumque dedi.
 35 Nam licitis decuit votis parere potentum,
 Quae magni nobis ponderis instar erant.

36. *Ad Iacobum Danum.*

Turturis in morem solitus garrere frequenter
 Mutior es factus piscibus undivagis.
 Cum streperas lingua soleas superare cicadas,
 Iam nunc demirror, cur tua lingua tacet.

37. *Ad G. E.*

Sunt tibi, quae rhythmis constant, non omnia carmen;
 Id numeros certos continet atque pedes.
 Legitimis carmen pedibus numerare necesse est
 Atque suos verbis iungere rite modos.
 Non bene concinnat citharam citharoedus aduncam,
 Qui citharis nervos iungere non sapiat.

38. *Ad comitem Christophorum.*

Omnia concepto cessant animantia fetu
 A coitu, sed equa et femina sola coit.

39. *De quodam medico superbo.*

Cur medicinae artem stupidus vecorsque fateris,
 Cum non sis medicus, sed mage *σκατοφάγος*.
 Maiori primus tumidum depone galerum,
 Sic tibi condignus restituetur honor.
 Nonne tibi ingenui constant praecepta Catonis,
 Qui dare et optatum reddere salve iubet.
 Cumque olido incedas graviter barbator hirco,
 Nec tamen exuperas corde nec arte caprum.

40. *De tripudiis Brugensium nocturnis.*

Nunc plateae cunctae resonant haec plausibus altis
 Et cantus reboant, dulcis lacche, tui.
 Festus nunc agitur coetus; concurrite, cives,
 Qui cupitis grato sumere laeta die.
 Laetantes quatiunt iuvenes ex ordine terram
 Virgineusque canit carmina grata chorus.
 Adsitis, pueri, laetamque capessite noctem;
 Iam crebris splendent sidera lampadibus.

41. *Triiambicum.*

Brevis voluptas tristitiam longam parit
 Et laetitia cursus dolorum parturit,
 Nec ulla res quieta fit mortalium aut
 Firmis pedibus haerere perpetuum potest.
 Dum vivimus, subiecta fit vita omnibus
 Periculis, afflictionibus, malis.
 Sed morte solvuntur pericula omnia,
 Dum spiritus caelum petit, corpus solum.

42. *In persona Iacobi Dani.*

Ipse ego, qui fueram multis edoctus ab annis
 Hebraeis, Graecis Ausoniisque notis,
 Non male continuum studiumque operamque locavi,
 Auxit enim ingenium docta Minerva meum.
 5 Saepe vocor mensis gratus conviva potentum,
 Ut Bacchi celebrem condecoremque diem.
 Dulcibus et viduis carus tenerisque puellis
 Assideo, ut moveat languida membra calor.
 Hinc vocor Idaliae Veneris Phoebique sacerdos
 10 Et conviva hilaris combibo candidulus,
 Nomine quo bibulos supero iuvenesque senesque
 Et, quicumque volet vincere, victus abit.

43.

Non tibi sit curae, quid de te quisque loquatur,
 Sed sceleris ne quid dicere iure queat.

44. *Epitaphium Gerardi Muhlerd.*

Hic pietatis honos sanctae patrique decoris,
 Gerardus Muhlerd, fama corusca, iacet.
 Virtutem coluit vivens sophiamque perennem,
 Caesareas leges pontificumque simul.
 5 Huius ab ore viri praedulcia verba fluebant
 Eloquioque sua clarus in urbe fuit.
 Munia dura licet quaevis legatus obibat
 Integer et toto pectore purus erat,
 Consilio hinc meruit Caroli secreta monarchae
 10 Tractare et querulae dicere iura plebi,
 Nunc premit exiguum marmor praecordia tantae
 Virtutis; pia mens regna superna colit.

45 a). *Ursinus Velius.*

Ad Logum.

*Imperat illudens misero periura marito
 Femina; si qua potest improba, utrumque facit.*

45. *Responsio ad Ursinum.*

Non tibi praecipitem misero consciscere mortem
 Fas fuit, uxor erat perfida dura licet.
 Socrati magno Xanthippe garrula coniunx
 Imperat; ille tamen temnit utrumque malum.
 5 Coniugis obstreperae referam quid patris lobi
 Verba poterva nimis? pertulit ille tamen.
 Ducit ad astriferam tolerantia longa malorum
 Ad Stygiam ducit mors violenta viam.

46. *Ad Adamum Carolum secretarium regis Romanorum,
Hungariae et Bohemiae etc. Ferdinandi.*

Carole praecipuos inter numerande sodales,
 Ingenium cuius Phoebus Apollo colit,
 Te mihi conciliant Charites doctaeque sorores
 Et Latiae cultrix casta Minerva lyrae
 5 Principis et nostri sublimia tecta potentis
 Ac socio semper munere culta fides.
 Haec etenim claros titulos nomenque duobus,
 Illae animi nobis contribuere bona.
 Munera Pierio mittis quae sparsa liquore,
 10 Grata fuere mihi, foedus amicitiae.
 Pectoris ille tui candor mentisque pudicae
 Haerebit cordi tempus in omne meo.
 Officiis igitur paribus ceterum uterque
 Atque animis pariter, Carole docte, piis!
 15 Continuis coeptum scriptis renovemus amorem
 Et Charitum faustum perficiamus iter!
 Hoc erit, ipsa tuis manibus dum scripta feretur
 Littera grata mihi, dum mea saepe tibi.
 Quum iustum dabitur tempus, studiumque fidemque
 20 Regi commendes officiumque meum
 Et vates aulae, doctissima pectora, nostrae,
 Quos verus nobis conciliavit amor,
 Nomine fraterno multa impertire salute,
 Ne nostri semper non meminisse velint.

47. *Ad eundem cum fratris epitaphio.*

Accipe funereos gemitus et flebile carmen,
 Haec obitum fratris pagina scripta canit.

48. *Ad mulierem imaginem ferentem.*

Femina, quo defers mutum sine nomine truncum?
 Haec, quando vixit, cuius imago fuit?
 Haec fuerat dulcis facies mihi grata mariti.
 Aedes apporto, pignora grata, meas.

49. *Aliud.*

Femina, quid portas? — Cari simulachra mariti.
 Quid tibi vis illis? — Pignus amoris erunt.

50. *Palatium cardinalis Leodiensis.*

Cur me miraris sublatis, hospes, ocellis?
 Gloria sum magni praesulis ipsa mei.

Europae supero veluti palatia cuncta,
Aequae mei virtus principis alta petit.

51. *Ad Carolum Adamum, qui misit epitaphia Ursini.*

Gratia magna tibi Carolo debetur Adamo,
Palladis eximium quod mihi mittis opus
Castalidumque pios numeros ex fonte rigatos
Ac cultae nimium carmina docta lyrae.
6 Ursinus quamvis fato concessit iniquo,
Attamen ingenio vivet, amice, suo.
Sublimis magno semper celebrabitur orbe,
Ister dum celeres in mare fundit aquas,
Sidera dum caeli tenebras splendore fugabunt
10 Atque vehent solem dum Phaethontis equi.
Dicitur ut pontus tenerae sub nomine Helles,
Ursini nomen non secus Ister habet
Hic, ubi Fernandi stat regia celsa potentis
Extulit et comptum pulchra Vienna caput.

52. *Theocriti in initio libri sui carmen versum.*

(*Epigr. XIV. [XXII.]*)

Est alius Chius, sed ego, qui haec nunc tibi scripsi,
Unus de multis sum ipse Syracusius.
Praxagora natus fueram pulchraque Philina,
Non aliena dea est conciliata mihi.

53. *Cantus pastorum Syracusianorum e Theocrito versus.*

Prospera nunc veniat vobis fortuna salusque,
Quam nobis faustam Musa beata tulit.

54. *Ad Calnai.*

Cenatum venias carumque invise sodalem
Et legito, frater, carmina nostra, precor.

55. *De Ioanne Koczianer interfecto.*

Sanguinis innocui fuerat qui effusor acerbus,
Nunc meriti poenas suppliciumque dedit.
Sic agit humanis divina potentia rebus,
Ut vitium poena penset ubique pari.

56. a) *Silesius Logus.*

De Ioanne Koczianero interfecto.

En iacet hic solido positus sub marmore latro,
Cui dedit horribilis nomina saeva Calus,
Transfuga, deceptor patriae fideique relictor
Perfidus et regis proditor ille sui.
5 Fugerat ante truces effracto carcere poenas,
Post tamen has propria caesus in arce tulit.

56. *Ad eum, quisquis haec scripsit.*

- Quid iuvat o nimium miseris cruciatibus actum
 Nomine crudeli iam vocitare Catum
 Vocibus et manes diris onerare sepultos,
 Tartareos petulans mox aditura lacus.
 5 Crudele est numeris sensu lacerare carentes
 Vellere et extincti membra sepulta viri.
 Non meritum exactum pensas, sed imagine falsa
 Duceris et casum scindis, acerbe, viri.
 Non haec Christicolae docuit Servator Iesus,
 10 Longe alia ast nobis dogmata sancta dedit.
 Ut veniam lapsis placitam requiemque precemur
 Aeternam, cunctis quam dabit illa dies,
 Quam dabit illa dies, vitiis quum solvimur atris
 Sontibus et poenas quum dabit illa graves.
 15 Desine criminibus corpus lacerare sepultum
 Et larvis saeva bella movere manu.
 In melius referas semper mortalibus aegris,
 Attulerit quicquid ultima quaeque dies,
 Sis memor o propriae mortis fatique futuri
 20 Et dicas, rogo: Hic molliter ossa cubent.

57. *Epitaphium Stephani Broderici episcopi ecclesiae Vaciensis mortui septima mensis Novembris anno 1539.*

- Hac iacet inclusus gelida Brodericus in urna,
 Cui decus et nomen pulchra corona dedit.
 Phoebus in aethereo donec clarescet Olympo.
 Dum tenebras densas Cynthia clara fugat,
 5 Semper erit Stephani virtus, doctrina perennis,
 Sancta fides, probitas et pietatis amor.
 Pontificis sacro vixit decoratus honore,
 Cuius in officio sedulus usque fuit.
 O felix, claros patriae qui vidit honores,
 10 Illius ast cladem cernere non voluit.
 Dum nullam potuit nostris adhibere medelam
 Hisce malis, subito migrat ad astra poli.

58. *Epitaphium Ioannis Alexandri Brassicani iuris consulti.*

- Brassica cui nomen dederat vitamque salubris,
 Eripere hanc fato brassica non potuit.
 Hoc igitur frigidum recubat sub marmore corpus,
 Vivit at his animus, quae monumenta dedit.

59. *In diem Pascae anni 1540.*

- Salve, sancta dies, nostrae spes firma salutis,
 Quae reseras atri carceris alba fores.

Tu nobis Christo stabilem surgente salutem
 Promittis solvens lucida claustra poli.
 5 Solvitur immanis nunc dira potentia Ditis
 Et caeli per te ianua clausa patet.
 Primitiae Christus nostrae surrexit Iesus ;
 Tale trahet post se caetera membra caput.

60. *In morte Gabrielis Calnai filii mei spiritualis
 septima die mensis Martii anno 1541.*

Eheu, quam subito, fili, vitalibus auris
 Surriperis ; nondum prima iuventa venit.
 Quid, fili, nomen frustra Gabrielis habebas,
 Tam cito si caeli raptus ad astra fugis.
 5 Deseris in luctu patrem matrique relinquis
 Perpetuas lachrimas tristitiamque gravem.
 At, quia stelliferi summus regnator Olympi
 Sic voluit, vana est nostra querela nimis.
 Salve perpetuumque vale sanctoque fruare
 10 Numine ; te foveat vita beata, precor.

61. *In P. S.*

Perfide, mordacem linguam faucesque scelestas
 Contine et insontem rodere parce virum.
 Prodideras olim dominum fidumque propinquum,
 Prodere non meritum me quoque turpe paras.
 5 Tempora sed venient nostris placitura diebus,
 Quum sceleris poenam suppliciumque dabis.

62. *De auro Francisci P.*

Dum negat, applicitum lateri mox concrepat aurum
 Pulsato pedibus terque quaterque solo.
 Nicoleos fulvum saliens quum tangeret aurum,
 Franciscus stupuit conticuitque senex.
 5 Ast illud tacitum postquam videt esse resectum,
 Haesit et attonito pallidus ore fuit.
 Heu, miseris — inquit — quantus fuit ardor avaris
 Palpandi nostrum corde dolente sinus.

63. *Ad Emericum Calnai, qui cerasa dono miserat
 certabatque sua meliora esse N. Prossenzkii cerasis.*

Lucillum poteris missis superasse cerasis,
 Cur non Nicoleum vincere iure potes ?
 Dulciaque Alcinous consevit in arbore poma,
 Sed meliora tuus fertilis hortus habet.
 5 Quare Nicoleum pomis me iudice vincis,
 Palma triumphalis nunc tibi iure datur.

64. a) Hubertus Leodius. ●

Nicolao Olaho.

Ad decus lazygum Metanaston, eiage, Musa,
Si umquam alias, nunc, nunc carmina laeta precor.
Ille Brabantinas rediisse Olahus ad oras
Fertur, summus amor deliciaeque tuae.
 5 *Eia, age, quid restas nimis aut quid inepta videris*
Cunctari tremula sumere sinistra manu?
An, quia iam longa multaque rubigine torpent.
Formidas modulos illa datura rudes?
Ecquid inepta times? Semper probat ille libenter,
 10 *Quicquid ab ingenio senserit esse proba.*
Quin et amicorum viliis ignoscit et aures
Obstruit, en aures saepius atque volens.
Annuat, o bene habet, reiterat praeludia Musa
Et premit argutae pollice fila lyrae.

Musa

15 *Deme villosam lateri pharetram*
Et lyra comptus propriaque lauro
Evoca cunctas Helicone sacro.
Phoebe, sorores
Ac graves ponant tetricasque curas.
 20 *Serii tractant nihil et triumphos*
Caesaris claros alio celebrent
Tempore Carli,
Nuper Hispano venienti ab ore
Quos dedit Gallus nimio apparatu
 25 *Factus ex summo capitali et hoste*
Summus amicus.
Regius sanguis Nicolaus ille
Noster Olahus rediisse fertur
Nunc Brabantinas avibus bonis et
 30 *Sanus ad urbes.*
Hic dies laetis celebretur hymnis.
Hunc diem laetae celebrent Camenae,
Ille quo noster patriis sacerdos
Venit ab oris.
 35 *Est ubi nunc nunc charus ille vatum.*
Quem fovent clari studtis Levaci,
Nunc obvio iam procedit triumphis
Saepe recantans.
Aut velut ramo residens virenti
 40 *Aptat argutum Philomela guttur*
Nunc ad insane querulosa Prognos
Stupra mariti.
Quisque sic Musas repetit volentes
Nostri ad Olahi reditum canendum.
 45 *Tota quo non immerito superbit*
lazygum gens,
Immo se Pannonia magna iactet
Et suum causa meliore dicat,
Cum sit antiquo satus e suorum
 50 *Sanguine regum.*

- Nondum ea finierat, cum forte supervenit ecce
 Dux meus, Olahus, et, si sinis, atque tuus,
 Nomina cui pacis data sunt, Fridericus, amatae,
 Ille, Palatinae gloria certa domus.*
- 55 *Quid modulantur, — ait, — neglecte Huberte, Camenae
 Et quae non sueta carmina voce canunt?
 Carmina ad Olahum, — dixi, — mitissime princeps,
 Paucula dictabat Pieris una mihi,
 Quae pudefacta tuo adventu discessit in auras*
- 60 *Atque imperfectum territa liquit opus.
 Musarum non sum — dixit — nec carminis osor,
 Quin poterat coeptus continuare suos.
 Verum, ubinam Olahus Bruxellas — inquo — sanus
 A patria fertur iam rediisse domo,*
- 65 *Gaudeo, — respondit — nostramque adscribe salutem,
 Quo docet, ornatu protinus ille abiit
 Salve igitur, quantum ipse vides, praedulcis amice,
 Insignisque vale gloria Pannoniae.*

64. *Ad Hubertum Leodium responsum.*

- Dulce decus Charitum, non sunt, Huberte, mearum,
 Quae laudas in me carmine digna tuo.
 Pectoris ille pius candor virtusque probata
 Se profert rupto carcere sponte foras.*
- 5 *Est tamen hic animus gratus semperque suavis,
 Ingens quae nobis gloria mente datur.
 Odi animum fucos tectum mentemque trilinguem,
 Candidus ast animus gratior esse solet.
 Me tibi devincis tali pro munere, frater,*
- 10 *Perpetuum feriens foedus amicitiae,
 Quod mihi gratentur Phoebus doctaeque sorores
 Et reduci docta plectra movere manu
 Atque deae iam nunc ingrata silentia rumpant
 Et tua concrepitet barbitos illa iacens.*
- 15 *Quas illis referam tanto pro munere grates
 Et tibi pro officio laetitiaque pares?
 Comprecor, ut duret Muis et Apolline digna
 Et tua iam resonet perpetuoque lyra.*

65. a) *Gasparus Theslerus Trimontanus.*

Ad Nicolaum Olahum.

- Quas referam grates meritis pro talibus in me
 Collatis, quaero; Musa benigna, fave!
 Pollio en ipse suo nos ornat munere digno,
 Porrigit et calamos casta Minerva suos*
- 5 *Phoebus adest cingitque suo mea tempora lauro
 Et statuit Bacchus pocula magna mihi.
 Maecenas surgit proavis atavisque profectis,
 Claescescet gestis undique magnanimis.
 Virtus, amicitia et decus et spes sancta fidesque*
- 10 *Per te Helicae scribunt, magnus Apollo canit.
 Invia tu nosti, per quae superare cacumen
 Parnasi datur huic currere ad astra poli.*

- Ad liquidos, patrone, soles deducere fontes*
Permessi iuvenes, quos tenet arta sitis.
 15 *Me tibi commendo, cui arrisere sorores*
Atque dedere artem carminis ingenuam,
Ut vates multis possis prodesse poetis.
Evehere atque bonos, deprimere atque malos.
Haec Phoebus ponit, decrevit praemia Phoebe
 20 *Musicolis. dignum sil quibus ingenium,*
Ut nectar lambat suave atque ambrosia gustet.
Quemque Thalia vocet, Calliope erudiat.
Terque quaterque pulo felicem, candide praeses
Sicelidum, te ideo quod numerare licet,
 25 *Pegasidum in pulchram quod vocas ipse catervam*
Docta cum Eurota carmina scire sacro.
Me iuvat interea incultos componere versus
Et circum claudio templa perire pede.
Si quis forte venit, qui sic me interrogat ore,
 30 *Non medicus curat verba tremenda pius.*
Dico, nemo hominum est, mea cui penuria cordi ;
Occidi, nunc actum est, ni mihi ferre voles
Auxilium in durisque mihi succurrere rebus ;
Sorte scholam teneo, diva, opus usque rogo.
 35 *Hanc verbis gravibus dominis committere debes.*
Iure quia es nostri semper amans studii.

65. b) *Δίστιχον* eiusdem.

Postulo, nil mercedis erit quoque dicere causam
Scribendique tuum nunc mihi iungo animum.
Forte rogas causam, quae me impulit esse poetam,
Carmina post verbis missa dabunt brevibus.

65. *Ad Gasparum Theslerum Trimontanum didascalum Cremniciensem responsio.*

- Gloria Sicelidum Gaspar non parva dearum,*
Magna iuventutis spesque decusque bonae,
Non est, cur referas nostro pro munere grates
Exiguo ; mentis respice vota meae.
 5 *Munera quod reddas castae praedocta Minervae,*
Exhilarant animum, quae mihi missa, meum.
Laetor et ex animo cupio tibi semper adesse
Nec tua te fallent vota referta fide.
Ille caballino prompsisti fonte liquorem
 10 *Carmina, quo doctus spargere compta soles.*
Non mihi, si pulchram phialam viridemque smaragdum
Mittas, quam carmen, gratius esse potest.
Est igitur, dignas cupiam cur reddere grates
Pro numeris ipsis, dulcis amice, tibi.
 15 *Pasce, precor, teneros iuvenes turbamque virentem*
Ingenuis studiis moribus atque piis.
Sic erit exacti merces condigna laboris
Omnibus ex nobis donaque iusta feres.
Misisti carmen pariter ; nunc carmina mitto :
 20 *Accipies aliquid, quando aliud dederis.*

65. c) Gasparus Theslerus Trimontanus.

Nicolao Olaho.

Ut tibi rescribam, divina est ope pulchrae
 Calliopes, dignas quae possit dicere laudes,
 More sed exorsus Graecorum pangere carmen
 Hoc mihi ne vitio vortas culpesque maligne,
 5 Quod vix alpha tenens primum sine cortice nare
 Institui veterumque sequi vestigia Achivum.
 Non eadem est ratio, doctrina animusque, iuventus
 Labimur indignis per tempora et otia hic horis
 Barbariam in meram. Nunc artes temnere vulgus
 10 Incipit, audacter buccas inflare pudendas,
 Insuper experto responsa superba magistro
 Reddere. Sic ego vulnifica induo Martius arma,
 Musca vel in magnum audeo surgere parva camelum.
 Sed, ne mireris, canis haud magnus tenet aprum.
 15 Hac spe contendo. Victori laurea cedat
 Impositamque feret Phoebeo ornatus honore?
 Hanc tribuo, patrone, tibi. Me credere par est,
 Albeni atque hedera circumdare tempora sacra,
 Ne caput hoc aliud vasto sit clarius orbe.
 20 Tu pater es vatium, tu castus Apollinis arcu
 Pimpleisque suas moderaris, docte, choreas.
 Incipis, Euterpe sequitur. Polyhymnia chordas
 Et tangit redditque voces per prata sonoras.
 His cupio sacris per mille pericula adesse,
 25 Haec mihi non faciunt satis, ista poemata fudi
 Cruda nec accessit lima aut censura probandi;
 Namque solent docti indoctos sub iudicis aures
 Temporis et Metii dare, denuo cudere versus,
 Quod iam non licuit pueris redeuntibus agro.

66. Ad deum pro pace inter Caesarem Carolum et Franciscum Galliae regem inita gratiarum actio.

Sancte deus, pelagi, terrae caelique creator,
 Ignea qui nutu sidera firma tenes,
 Cuius ad arbitrium magno sol candidus orbe
 Praelustrisque citis luna movetur equis,
 5 Dulcia frugiferae nutris qui semina terrae
 Mortalesque tua qui pietate foves,
 In cuius manibus sanctae sunt foedera pacis
 Et rabidi Martis tela cruenta nimis.
 Quo referam dignas merito tibi munere grates
 10 Ter sanctum numen concelebremque tuum?
 Promeritas nobis referunt mala crimina poenas
 Nostra tuaeque ferunt iusta flagella manus.
 Ceu duro gravium plectuntur verbere patrum
 Pro vitiis nati criminibusque suis,
 15 Corda premis multis vitiis sic nostra referta,
 Iam dedimus poenas te flagitante graves.
 Tristia post laetos tribuisti tempora soles
 Et claros iterum nube cadente dies.

- Sic variare suos divina potentia cursus
 20 Crementemque solet sic aperire sinum.
 Fredebant rabidae gentes populique feroces
 Et Mavors toto saeviit orbe furens,
 Taetra suam nuper rabiem Mahometica proles
 Fudit in Austriacum Pannonicumque solum.
 25 Morte Ludovici haec capiunt incendia vires,
 Quois dedit accessus factio nostra truces.
 Non nobis fuerant cordi tua dicta superbis
 Divisum imperium non ita stare diu.
 Regibus hinc dedimus regni diadema duobus ; —
 30 Quam nihil hac, heu, re saevius esse potest !
 Nam velut infelix magnas discordia rumpit
 Sic vires, minimas verus adauget amor.
 Hinc nostrae fuerat fato data causa ruinae
 Fertilis et late depopulatus ager.
 35 Heu, meminisse dolor, quanto lacerata cruore
 Hostibus innumeris sunt tua membra, deus !
 Hinc homines taetram caedem fovere maligni,
 Qui sunt immensi fons et origo mali.
 O crudelis amor lucri, mortalia corda
 40 Quo rapis et vexas ambitione gravi ?
 Tu subvertis opes claras, ingentia regna,
 Es quoque pestiferi causa futura mali.
 Pullulat e gremio turpis contentio, bellum,
 Odia, contemptus, iurgia foeda tuo.
 45 Nec sinis aethereum demens cognoscere patrem,
 Iustitiam veram et cum pietate fidem.
 Tu facis eximios armis concurrere reges
 Mortalesque animos sub tua iura vocas.
 Extitit hinc summi nuper certamen honoris :
 50 Illinc Franciscus, Carolus hinc steterat,
 Splendida labentis qui sunt duo lumina mundi,
 Quois victas hostes saepe dedere manus.
 Hos post Papiacam pugnam
 55 Foedus et ut pactum toto duraret in aevo
 Constaretque bonae pectus amicitiae,
 Laesa Leonorae firmasti pectora divae
 Connubio regis Caesaris atque tui.
 Haec annos viguit regum concordia plures
 60 Et steterunt pacis foedera sanctae pie.
 Occupat at postquam cupidam malesuada libido
 Regnandi mentem regis et imperii,
 Foedera complacitae pacis violata fuere,
 Oritur hinc bellum perniciesque mala.
 65 Itala nam tellus gelido concussa timore
 Contremit et multo est sanguine sparsa virum.

Viribus his regis non moenia celsa resistunt,
 Non arces fortes ullaque firma domus.
 Culmina praecipitem subeunt excelsa ruina
 70 Aequanturque humili tecta superba solo.
 Non tua templa, deus, multis venerata diebus
 Tuta fuere, quibus parcere mite fuit,
 Sed sacris passim magnae de sedibus urbis
 Atque locis aliis diripiuntur opes.
 75 Nulla fuit ratio, nullum discrimen amici
 Et fratris cari gratia nulla fuit.
 Caedibus intereunt saevis non pauca virorum
 Corpora et effuso terra cruore madet.
 Caesaris interea tantae tolerantia cladis
 80 Exuperat mentem tempus in omne piam.
 Cogitur hinc turmas equitum conflare sequen es,
 Sisteret ut fervens Marte potente malum.
 Accurrunt subito, genuit quos Itala tellus
 Germanumque solum, quos et Iberus alit.
 85 Erumpunt, veluti densae de rupibus altis
 Praedulcique sonant murmure semper apes
 Atque racematim advolitant violisque rosisque
 Nunc illuc, nunc huc florea rura petunt.
 Sedibus ex variis densim sic multa virorum
 90 Milia concurrunt Caesaris aere cita
 Auspiciisque bonis Caroli pia signa secuti
 Unanimes cuncti cognita castra petunt.
 Tempus erat venum sylvis frondentibus aptum,
 Guttire quo patulo dulce queruntur aves
 95 Floribus et viridis campi renovantur amoenis,
 Quo violis fragrat per iuga dulcis odor.
 Tum Caesar populos armis belloque potentes
 Convocat et Cesaris iungere castra iubet.
 Militis impigri fortes nunc sustinet artes,
 100 Nunc clari peragit munia cuncta ducis.
 Non magis invictis iuvenis fulgebat in armis
 Pellaeus, minime cui satis orbis erat,
 Quam terris Carolus Libyae spoliisque potitus
 Splendebat Caesar, dum sua castra locat.

67. *Elegia ad sepulchrum Erasmi Roterodami.*

Sollicita si mente cupis novisse, viator,
 Frigidus hic cuius deprimat ossa lapis,
 Siste gradum celerem nostramque attende querelam,
 Spe potiere tua, tu modo siste pedem.

- 6 Ut reor, audisti divinum nomen Erasmi,
 Quo nihil hic noster notius orbis habet.
 Is iacet hac tristi collapso corpore tumba,
 Spiritus at laeta vescitur ambrosia.
 Ingenii specimen magnum puerilibus annis
 10 Praebuerat cunctis non sine laude viris.
 Florida quum membris teneris adoleverat aetas,
 Tunc animi vires exeruere caput.
 Crebris huius erat studiis operosa iuventus
 Dedita, dum volvit Biblia Sacra manu.
 15 Ut sapienti animo crevit mentemque virilem
 Induit, hoc primum sidus in orbe fuit.
 At pede cum tremulo subiit veneranda senectus,
 Perspicuum mundus non capit ingenium.
 Quae minuit vires mentis provector aetas,
 20 Omnia in hoc uno fertilia dedit.
 Cur animi referam claras ex ordine dotes?
 Nullius has certe lingua referre potest.
 Sic celsa virtute viros praecelluit omnes,
 Sidera ceu caeli sol superare solet.
 25 Omnia sic purae transegit tempora vitae,
 Exemplum felix praestet ut ipse tibi.
 Plurima sunt horum monimenta fidelia testes,
 Pectore quae sancto scripsit et ingenio.
 Haec domini referunt vultus simulachraque viva,
 30 Ingenuos mores egregiamque fidem.
 Haec rectum monstrant ad summa cacumina cursum
 Astriferi caeli, regna parata bonis.
 Si causam quaeris, quare mea lumina fleu
 Et lachrimis rorent, accipe pauca, precor.
 35 Caesar in occiduis ageret dum victor Iberis
 Carolus, hic mundi qui tenet imperium,
 Magnanimisque soror Flandros cautosque Brabantos
 Imperio iusto consilioque regit,
 Tunc Basilea pio sedem servabat Erasmo,
 40 Nomine quae regis sic vocitata fuit.
 Iungebant animos nostros virtusque fidesque
 Suadebantque simul vivere, deinde mori.
 Mutua de variis hinc venit epistola rebus
 Aedes ad nostras nunc reticenda mihi.
 45 Magno etiam regina fuit devincta favore,
 Huius caelesti scilicet ingenio.
 Haec ferventi animo magnum cupiebat Erasmus
 Cernere et usque simul verba referre sacra.
 Tam gratum cunctis igitur mea littera quando
 50 Et monet et magnis sollicitat precibus,
 Ecce suum reditum fuerat iam iamque futurum
 Pollicitus chartis pluribus ipse mihi

- Atque etiam puri reticenda silentia cordis
 Adscripsit digitis multa notata suis.
- 65 Iamque parabat iter socios invisere caros
 Natalesque Lares et sibi dulce solum,
 Invida sed Lachesis fatalia stamina rupit
 Atropos et pressit fila resecta manu.
 Quare non potuit conceptum absolvere votum
- 60 Sic volvente dea et sic statuente deo.
 Propterea vexor magnis cruciatibus et, qui
 Solabar maestos, ipse ego tristis ago.
 Ergo erit ista dies atro signanda lapillo,
 Quae tantum nostro dempsit ab orbe decus.
- 65 Fundant, heu, maestos elegos, sacer ordo, poetae,
 Flete simul Musae Pieridesque deae!
 Occidit ille senex claris celebratus Erasmus
 Eloquiis patrum, decidit orbis honos.
 O nimum felix essem, si fata dedissent
- 70 Cernere viventis lumina cara viri!
 Quid iuvat at lachrimis nostros augere dolores
 Tundere et immitti pectora nostra manu,
 Stamina cum filent tristes scindantque sorores
 Obscuris pariter conspicuisque viris?
- 75 Nec datur immoti quemquam transcendere fati
 Limina, namque hominum stat sua cuique dies.
 Quare age, quisquis ad hunc tumulum vestigia tendis,
 Lector, supremum haec verba benigna refer:
 Salve perpetuumque vale, praelustris Erasme
- 80 Civibus aethereis adnumerate, vale.

68. *Epitaphium eiusdem.*

- Non fuit insigni praestantior alter Erasmo
 Hoc Desiderio sole sub aethereo,
 Sive quis ingenii rarum perpendat acumen,
 Numinis afflatu quo decoratus erat,
- 5 Seu quis iudicium cordato in pectore rectum
 Iustitiamque viri et cum pietate fidem.
 Omnibus is toto fulsit virtutibus orbe,
 Vivere dum Parcae sustinere deae.
 Virtutis tantae sunt docta volumina testes,
- 10 Quae scripsit summi non sine voce dei.
 Conditur hoc tumulo corpus, quod talia vivens
 Ediderat, mentem sed tenet ipse polus.

69. *Aliud eiusdem.*

- Iussu pontificis Pauli cum doctus Erasmus
 Concilio patrum gestit adesse sacro,

Tunc deus omnipotens superas transvexit ad auras,
 Coetibus ut divum redderet aethereis.
 5 Concilio Pauli poterunt tua scripta probari,
 Vivere te mecum malo, ait ipse deus.

70. *Aliud eiusdem.*

Non desiderium, sed fato est functus Erasmus,
 Et tamen amborum nomine nunc gemimus.

71. *Aliud.*

*Σήματι τῷ κεῖται τὸ νεκρὸν φρονέοντος Ἐρασμοῦ,
 Αὐτὰρ ἔχει ψυχὴν οὐρανὸς ἀστερόεις.
 Κλαίονσιν πάντες τοῦτου μόρον οἱ ἐν κόσμῳ,
 Ἄλλ', ἄγε, χαίρονσιν πνεύματ' ἐποτρύγνια.*

71. a) **Franciscus Craneveldius.**

Versum in Latinum.

*Conditur hoc tumulo corpus sapientis Erasmi,
 Atque animam caelum possidet aethereum
 Funus et hoc merito totus lachrimabitur orbis.
 At pia caelestis gaudia coetus agit.*

71. b) **Petrus Nannius.**

De epitaphiis in Erasmus ab Olaho conscriptis.

*O doctos gemitus fideque plenos
 Et testes animi pii probique,
 Quos tu flebilibus modis, Olaha,
 Bustis eximii assonas Erasmi!*
 5 *Affectu vario sibi que discors
 Laetatur pariter doletque Erasmus.
 Laudari volupe est tuis Camenis,
 Sed maeret lachrimis eas rigari,
 Namque has Castalio liquore tantum*
 10 *Non fletu madidas tuo esse vellet.
 Ut gratum ingenium est diserti amici,
 Sic cari capitis dolor dolori est.*

72. *Epitaphium*

Thomae episcopi Vesprimiensis, cancellarii Hungariae.

*Præsulis hic Thomae iaceo miserabile corpus
 Contegit et gelidus ossa relicta lapis.
 Et genus et patriam mihi Transylvania dives,
 Sed titulum templum hoc non sine laude dedit.*
 5 *Vixi, dum rabies magni saevissima Thurcae
 Hungariam ferro ter populata fuit.
 Succubuit postquam Ludovicus Marte feroci
 Pro patria pugnans imperioque suo,*

Lectus Ioannes fuerat, Fernandus et heros
 10 Ad sceptrum pariter, proh dolor, imperii.
 Ast ego, cum fueram causae meliora secutus
 Et studeo paci, protinus occubui.
 elix, terrena qui sum pro pace perennem
 Caelicolum vitam nactus et astra poli.

73. *Aliud.*

Thomae praesulis hic iacet sepultum
 Corpus, Relligio et simul Minerva
 Dia et cana Fides humo hac repostae
 Decumbunt pariter, Decus cum Honesto
 5 Musarumque chori et Thalia florens,
 Quae vivum hunc hominem colebat. Eheu,
 Nunc una cupiunt perenniterque
 Hoc condi gelido et gravi sepulchro.
 Virtus nam Hungariae Salusque Honosque
 10 Haud ultra viret; impia et feroci
 Cuncta praecipitata clade marcent.
 Hanc ergo miseram deae hospitales
 Deflent Hungariae diem nec ultra
 Gaudent conspiciet, sed hac recondi
 15 Urna et marmoreo volunt lapillo.
 Tellus Hungara, iam vale, dirempta,
 Et det, sidereum colit qui Olympum,
 Ut durare queas diu quieta
 Nec te perpetuum truces atroci
 20 Thurcae dilacerare Marte possint.

74. *In mortem Matthaei fratris elegia.*

Flete, precor, Musae, et vatis miserescite vestri
 Et, Charites, maestum concelebrate diem
 Tu quoque, qui gaudes, laetis, citharoedus Apollo,
 Carminibus, nostram parce sonare lyram
 5 Et, quaecumque meis faustissima numina rebus
 Favistis quondam, nunc procul este, precor.
 At tu sola tuos tristes, Elegia, capillos
 Solve et me miseros coge subire modos.
 Nam magno crucior pressus sine fine dolore
 10 Et mea languescens pectora torpor habet.
 Occidit, o, animae fato pars altera nostrae,
 Altera, quae superest, victa dolore iacet.
 Siccine vos hominum iuvenilia corda, sorores
 Laniferae, iustam scinditis ante diem?

- 15 Quae tanta a superis vobis concessa potestas,
 Ut liceat valida cuncta necare manu?
 Haec ego sed lachrimis tacita dum mente revolvo,
 Irascor gravibus iam levis ipse diis.
 Omnibus est etenim miseris mortalibus aequae
- 20 Obvia mors atra et stat sua cuique dies,
 Quam nec opes Croesi possunt superare superbae
 Nec regum fortes Herculaeque manus.
 Haec rapit ad tumulos infantia corpora tristes
 Et matres querulas semper amara facit.
- 25 Surripit et pueros nequiquam aetate virentes
 Tartareosque atrox cogit adire lacus.
 Florida cum primum nobis advenerit aetas,
 Mox Stygiae Lethes imminet usque timor.
 Despicit hanc etiam frustra generosa iuventus,
- 30 Quum vitam sperat vivere Nestoream.
 Tempora dum nostras subeunt complementia vires,
 Atropos abrumpit mox sua pensa colo.
 Iam lentis graditur pedibus quum curva senectus,
 Morte quid invisita certius esse potest?
- 35 Nil igitur tutum est miseris aetatibus usquam
 Nec quicquam firmi vita caduca tenet.
 O durum nimium, nunquam et placabile fatum,
 Cur vitae cumulas tempora dura meae?
 Nonne satis fuerat socios iugulasse paternos
- 40 Atque inferre meis maxima ubique mala
 Et caram gravibus patriam vexare periculis
 Hostilique simul vertere cuncta manu?
 Quin etiam proprias foedares funere sedes
 Eriperesque mea lumina cara domo.
- 45 Tristia sed quoniam possunt non fata levari,
 Cur vana petimus numina dura prece?
 Non esset Priami sedes, si vota valerent,
 Diruta, sed staret regia celsa senis,
 Nec Paridis caesum manibus defleret Achillem
- 50 Diva suis Nymphis concomitata Thetis,
 Sed, quia non possunt flecti mala fata precando,
 At maneant gemitus haec pia signa mei.
 Flete igitur, socii, maestumque levate sodalem
 Structaque iam lachrimis spargite busta piis.
- 55 Ferali tumulum fratris cumulate cupresso
 Et duro lapidi talia verba date:
 Hoc, ego, qui iaceo, quondam Matthaeus, in antro,
 Olahus rector, praeses et urbis eram.
 Maiorum genuit me Transalpinia tellus
- 60 Stemmatae praeclearo, ast hic velut hospes eram.
 Dum fratris reditus miro producor amore,
 Interea vitam mors rapit atra meam.

At te non pigeat properantem dicere : Salve
Aeternumque vale, molliter atque cuba.

75. *In diem obitus fratris.*

O lux maesta mihi meis maligna
Rebus, nonne pudet tuas patentes
Fauces et lue pestilente rictus
In me vertere propriosque amicos ?
5 Ut primum patrium solum focosque
Saevis adficeres malis dolosque
Vafros insidiasque necleres et
Nunc hos, nunc alios meos propinquos
In cladem sineres abominandam,
10 Heu, crudele nefas, agi rapique.
Postremo misero meo sodali
Et fratri mihi maxime fideli
Vitam surriperes licet caducam,
Hinc duris cruciatibus meorum
15 Vexares animum et meam quietem
Turbares lachrimis perennibus, sed,
O lux atra mihi, meis maligna
Rebus, iam, precor, abstine severis,
Heu, a morsibus anxiiisque damnis.

76. *In praesens seculum.*

Quod umquam erat, quod seculum nocentius ?
Quae dira pestilentior
Erat lues ? quae poena saevior Stygis
Domusque Ditis impii
5 Te seculo hoc nefario ? quod est genus
Te nunc veneni dirius ?
Quis Colchidos virus, precor, veneficae
Aut Herculis poenas truces
Crudelius quondam putaverit ? quod aut
10 Erinys aut Megaera tam
Crudele bellum in intimis praecordiis
Mortalium conseverit,
Quam tu, scelestum seculum atque perfidum
Et vocibus dignum malis ?
15 Hinc Italos, heu, obruit eques impius
Fines pias vastans domus,
Hinc Thurcicae gentis ferox crudelitas
Nos Pannonos, o, dirutos
Et viribus fractos nimis iam pristinis
20 Exterminat propter ducum

- Et principum discordiam Christi fidem
 Sanctissimam colentium ;
 Hinc hostium classes utrorumque aequora
 Vexant maris praedonibus
 25 Plenae ; medullis virus hinc haeret latens
 Nostris, iniqua dogmata
 Mores iniquos imbuunt et impios.
 Nostras ob haec republicas,
 Heu, dissipant bellum, fames et odium.
 30 Iam caritas refrixit et
 Regnis in omnibus latens discordia
 Adfert bonis periculum,
 Sanctam quietem surripit, tollit, necat
 Hoc seculum tam perditum.
 35 Sed quo rapit me nunc animus Olympicus ?
 Cur me potius haud defleo ?
 Matthaeus unicus periit frater meus
 Aetate vivens florida.
 Partim dolor me retinet, partim quoque
 40 Laetor, quod evitaverit
 Hoc perfido et nefario nunc seculo
 Mores suos corrumpere.
-

APPENDIX.

Franciscus a Burgundia.

1. Nicolaus Olahus et Franciscus a Burgundia
 ad lectorem.

Nicolaus

*Cantator fueram nuper qui mortis Erasmi,
 Iam cari fratris funera maesta cano.*

Franciscus

*Ille potius erat clarae praeconia famae,
 Quod studii vindex praesidiumque fuit.*

Nicolaus

- 5 *Huic fortuna vices belli servavit honestas,
 Par tamen ambobus gloria pacis erat.
 Qui quoniam vitam placidis duxere beatam,
 Gloria nunc summi pascit utrosque dei.*

2. a) Matthaeus Olahus alloquitur Nicolaum fratrem

Quid conquerar ? quid defleam ? quid lugeam ?
 Funeris iste mei praesens adest nunc terminus.
 Migrare quum deus volet, nos expedit.
 Omnibus una manus ; proterva mors et invida
 5 Imponit arbitrioque vivimus suo.
 Ah, sine te moriar ? hic me dolor prae caeteris
 lam leti imaginem velut conduplicans
 Angit et excruciat, nam tu mihi solacia
 Benigna candido profecta pectore
 10 Et dare verba potes, priva salute gratior
 Germane caeterisque amicis carior,
 Materiamque simul, qua mi foret necessitas
 Et illa leti lex acerba et perfida
 Gratior et gravibus valentius starem malis.
 15 Animo meo dum consulendo fers opem,
 Corpore distrahimur praesentiamque me tui
 Excupere quid prementis ad mortis malum
 Hoc faciet ? poteritne fati inexorabile
 Numen reflecti ? Dum loquor, me spiritus
 20 Deficit atque labat angustiis nunc languidis
 Luctata animula ; mens sui obliviscitur
 Herculesque vigor stipendiis exercitus
 Sensim reliquit corda membraque tabida
 Pannonioque solo virtus mea haud ignobilis
 25 Oblivionem quaerit et caliginem
 Et celebrata licet se nunc sepulchro praeparat.
 Dum bella parturit cruenta barbarus
 Hostibus innumeris et Thurcico pavet grege
 Patrium solum gravi ruens tyrannide.
 30 Quin potius moriar, ne tanta damna conspicer.
 Ast, quae cruore saepe commaduit meo,
 Me bene grata teget ac viscere occulet suo
 Tot pellibus, tot hostium periculis
 Emeritum redimens, velut pio me pignore
 35 Mortalium brevis caducaque sors rotat
 Et variis agitur malis modisque pessimis.
 Nunc tempus est, ut ultimum tibi vale,
 Frater amate, loquar cursu tibi nunc lampada
 Tradens, ut exemplo meo viaticum,
 40 Nam tibi quaeque dies putanda certe est ultima
 Pares colasque me perenni memoria
 Ossave vel cineres, quum restitutus patriae
 Postliminio redux penates viseris.
 Ne lachrimis violes. Mors me vocat, sequor. Vale.

2. b) Nicolaus Olahus respondet fratri Matthaeo morienti.

Non est, quod aerumnas fleas, frater, tuas,
 Nam nihil orbis habet, fato quod haud obtemperet.
 Manu tenemur caelica, nutu dei
 Spiritus iste tuus pulchro vigit in corpore.
 5 Is dum volet, moriendum erit mox omnibus,
 Huius enim arbitrio vivunt caduntque singula.
 Nolles mori, -- inquis, -- quam prius me cerneres ?
 Non minus ipse etiam, germane frater gratior
 Rebusque carior per orbem caeteris,
 10 Cernere te cuperem coramque colloquia ac tua
 Lumina manu, frater, mea, suavissime.

- Comprimere et lachrimis suprema verba dicere
 Corpusque mortuum solo recondere.
 Sed tibi surripuit Bellona me saevissima*
- 15 *Infesta nobis et paternis sedibus;
 Non igitur licitum est duris caput periculis
 Me nunc meum committere atque credere.
 Non tamen iste timor votis resisteret meis,
 Verum Fides in principem iustissimam*
- 20 *Cogit et assiduis me submonens hortatibus
 Persuadet, ut navem meam contraria
 Litora ad alterius non debeam traducere
 Et pristinam fidem iam iam relinquere.
 Impia tu miseris o servitus mortalibus,*
- 25 *Quid non iubes facere et subire et perpeti?
 Heu, violare soles omnem necessitudinem
 Et sanguinis compaginem tu distrahis
 Suavia amicitiae turbans piae commercia.
 Ius et nefas obtemperat legi tuae;*
- 30 *Omnia contaminas mortalium negotia.
 Non fletibus fraterna nunc me pectora
 Contumulare sinis nec floribus conspergere.
 Frater, sed heus. frater mihi carissime,
 Desine iam gravibus diutius luctarier*
- 35 *Pugnis perefficacibusque da locum,
 Obsecro, numinibus. Deus supremus, qui regit
 Semperque rexit spiritus Olympicos
 Aetherisque sedet pius potensque in sedibus,
 Adesse te cupit, tuam praesentiam*
- 40 *Appetit atque animam caelestibus coniungere.
 Illuc vocatum, frater o suavissime,
 Te properare decet citosque gressus tendere.
 At non amor mei severis luctibus
 Ulterius stimulet mentem tuam iam plus satis*
- 45 *Malis gravatam maximisque fletibus,
 Quam, precor, aethereo reddas choro, unde prodiit.
 Ergo interim tuis lubens hortatibus
 Et gravibus monitis, quousque spiritum traham,
 Semper parebo. semper et putabitur*
- 50 *Ultima quaeque dies, vitare quam nemo queat.*
-

ANNOTATIONES CRITICAE.

corr.: correctum *s.* correxit — *del.*: deletum *s.* delevit — (*in*)*scr.*: (*in*)scriptum — *m.*: manus — *s. m.*: secunda manus

Tit. Nicolaus—Carmina] *Carmina reverendissimi domini domini Nicolai Olahi archiepiscopi (corr. s. m. in thesaurarii) ecclesiae Metropolitanæ (corr. s. m. in Albensis) etc.*

1. — BE — *Tit. ante Cornelio s. m. inscr. Qui; post reginae s. m. inscr. Mariae; post praesentato s. m. inscr. Bruxellis 153 (annus legi nequit, quia margo folii l. desectus et detritus est; e codice autem E [pag. 75.] carmen a. 1536. scriptum esse comperimus; carmen enim continuatio cuiusdam epistolae est)* B. N. Olahus Cornelio Grapheo S. E — 1. stridenti cantasti] grandisono scripsisti E — 2. quaque E — 3. superare] resonare E — Camaenas B, Camoenas E — 4. Quem] Heus E — suspicit E — 9. Maxima—pangit, *corr. e Bucolico, bone, quanta, deus, mysteria pangit* E — 13. reliques E — 14. Magnorum et E — forcia B — 16. Quae—laudi] Laudi que fiant E — 17. canenti] sonanti E — 19. Nam] Hic E — Lybiam B — rebelles] feroces E — 21. Cantando rabidi] Si cantes duri E — praelia B — 24. Docti] Divi E

1. a) — BE — *Tit. Cornelius—Olahum*] *Carmen Cornelii Graphaei ad eundem illustrissimum (illustrissimum del. s. m.) praesulem dominum dominum (dominum posteriorem del. s. m.) Nicolaum Olahum archipraesulem (archipraesulem del. s. m.) ecclesiae Strigoniensis (Strigoniensis, corr. s. m. in Albensis, post Albensis scr. s. m. thesaurarium) dignissimum (dignissimum del. s. m.) B. om. (continuatio enim est cuiusdam epistolae) E — 2. Olae E — 4. nos, corr. ex nostri E — 9. isloc E — 10. celebres E — 11. aegressus E — 15. negocia BE — 17. Moecaenas E — ocia BE — 19. Ocia BE — 20. amaena B — 21. caepi BE — arundine B — 22. leveis E — 24. nunc sum E — conditione E — 26. mitior, *corr. s. m. ex micior* B — 27. Moecaenas E — 29. ocia BE — 32. gerens E — 33. proiecta] prorecta E — 34. adsumam E — 35. Veneris] teneris E — omneis E — 37. nubeis E — 42. herooum B — 43. in primis E — 44. fata canens E — 53. Lybiam BE — 54. Turcas E — 55. lamque E — 57. celebres E — 58. lassis E — trophaea BE — 59. Phaebe B — 61. Graphaeum B, Grapheu E — 63. Olae E — 65. quociens B — lubitum E — 66. Olahum E — 70. post magnus del. Caesar E*

2. — *Tit. Georgii*] d. Georgii — oeconomum] oeconomum dominus Nicolaus Olahus — 3. Phaenicis — 11. negocia — 13. paeniteat — 14. servicique — 15. Faelix—faelix — 19. possunt, *corr. s. m. ex poscunt*

3. — *Tit. ante De scr. s. m. Idem — reditu*] reditu domini — 4. Faelicem

4. — *Tit. venacione — post reginae scr. s. m. N. O.*

5. — *Tit. post Burgundia scr. s. m. N. O.* — 1. faelix

5. a) — *Tit. Franciscus—Responsio*] *Responsio ode dicolos distrophos — 13. Quin, corr. s. m. in Qui (incertum lectu)*

6. — *Tit. Ad—responsio*] *Ad eundem dicolos distrophos, partim heroicis partim iambicus trimeter, responsio domini Nicolai Olahi (corr. s. m. in Olahi) — 1. Synceri — 2. quam, corr. s. m. ex quae — 7. pocius—sydera — 14. Achilles (sic) — 15. praeslantia — 18. faedam — 20. sint, corr. s. m. ex sunt*

7. — *Tit. Responsio*] *Eiusdem reverendissimi domini domini Nicolai Olahi responsio — 3. aedere — 4. effigianda, corr. s. m. in effigienda — 7. aedant — 11. eximium, corr. eadem m. in eximias — 23. cantaris, corr. eadem m. ex cantatis — 25. Camaenas — 27. decorent, corr. eadem m. ex decorant*

8. — *Tit. post reginae scr. s. m. Mariae* — 1. infaelix — 6. paena
 9. — *Tit. Francisco—lauriens]* Reverendissimus dominus dominus Nicolaus Olahus domino Francisco—lauriensi S. D. — 7. ymago — 12. ocia — ad luta, n. m. s. m. grala, laeta
 10. *Tit. Clara]* Nobilis domina Clara — post alloquitur scr. s. m. D. N. Olaho authore — 4. lache — 11. cede — 14. praessa — 17. laeticiae — 22. Consopit, corr. s. m. ex Consopit — 27. tumulus, corr. s. m. ex tumidus — 31. Iusticiamque — 37. paeniteat — 44. caetibus
 11. *Tit. dominae]* dominae eodem authore
 14. — *Tit. Aliud—eiusdem]* Aliud eodem authore eiusdem — 1. *κλ-ληνος αντία ω* — 3. *παλδακρόοντι* — 8. *αγατων*
 14. a) *Tit. Franciscus—Latinum]* Versum per Franciscum Craneveldium (post Craneveldium scr. s. m. Caroli) Caesaris consiliarum — 3. loquutus — 5. Cur] Quur — charae — 7. faelice
 14. b) — *Tit. Franciscus—Latinum]* Idem versum per Franciscum a Burgundia — 5. lachrymis — 7. stacione — 12. Faelix
 14. c) — *Tit. Andreas—Latinum]* Idem versum per Andream Hipperrum — 11. Huic] Hanc
 14. d) — *Tit. Iacobus—Latinum]* Idem versum per Iacobum Danum Arrusiensem
 15. — *Tit. ante Ad scr. s. m. N. O.* — 5. brachia — 7. haerencia — 9. depellat corr. ex depellas — 15. Faelix — poterit, corr. s. m. ex poteris (incertum lectu)
 16. — *Tit. decolati — post Decembris scr. s. m. D. Olaho authore* — 3. lachrymis — 7. Turca — 9. praelia — nunquam — 14. meo] suo *Hegedüs*
 17. — *Tit. post quendam scr. s. m. eiusdem*
 18. — *Tit. post Aliud scr. s. m. eiusdem*
 19. — *Tit. responsio]* responsio domini domini Nicolai Olahi — post Olahi scr. s. m. Anno 1536. — 1. Phebeae — 4. Parnasus corr. s. m. in Parnassus — 5. negocia — 6. ocia — 8. stylo — 15. charis — 16. forcia — 20. Tessaliciis — 21. charos — 23. phasaelus corr. s. m. in phasellus — 25. Laerna — 30. praebuit corr. s. m. ex praeluit — 32. Grachi corr. s. m. in Gracchi — 43. amicitiae—charissime — 47. Calninus, corr. s. m. ex Caluinus — 49. littore — 53. faelix — 54 amicitiae, corr. s. m. in amicitiae — 58. prosperitas — 64. mista — 65. phyalas — 66. Bacchica, corr. s. m. ex Brachia — 68. Laethaeis — 73. Excucient — 82. dispacientur — 83 magna corr. fertia m. in marg. ex pulchra — 85. excucio — 86. Laeliciaeque — 101. Faelix
 19. a) — *Tit. Ad]* consiliarius Caroli Caesaris ad dominum — 7. advolvimur corr. s. m. ex advolvitur
 20. — *Tit. Ad]* Reverendissimi domini domini Nicolai Olahi ad — post faciat scr. s. m. anno 1536. — 10. chara — 13. placidus, corr. s. m. ex placidas — 19. menbra — 24. cytharam — 27. tocies — 29. cytharae — 31. negocia — 40. Phaebe—cytharam — 41. Phaebus — 46. Caetibus — 47. fratris corr. s. m. ex fratrem — 57. genibus, corr. s. m. in marg. in manibus — 72. amicitia — 74. Syncerusque—acris — 92. Calninae, corr. s. m. ex Caluiniae — 94. charus — 105. rapidus — 106. Renduae — 107. Huic] Hanc — 109. faetus — 110. praelia — 115. Tymbraeae — 120. Calnini, corr. s. m. ex Caluini — 127. Iupiter — 128. consoliamque — 138. Pulsantes, corr. tertia m. in marg. ex Pellentes — 140. ultro, corr. s. m. in marg. in inde — 148. virgineusque, corr. s. m. ex virgineique — 152. Bacho—laeliciaeque — 153. Caluinus — 156. affabre — 157. nunquam — 158. Caluina — 167. preciosa — 170. adplicitis — 185. ephaebi — 187. Chare — 192. colet, corr. s. m. ex colit — 193. sydera — 206. parce, corr. s. m. in marg. ex parte — 208. assiduis (sic) — 212. prolem—suam corr. s. m. ex proles—suas — 213. Sitque—sit, corr. s. m. ex Sitque tibi et animus cordi — 214. laeticiae — 218. Merozem—tristiciamque — 219. ventus, corr. s. m. in marg. in lelus — 224. patris, corr. s. m. in marg. in patrum — 225. charus — 232. Hereat — 235. proles—dignas, corr. s. m. in prolem—dignam — 236. sydera — 237. Caluina — 238. diviciisaeque — 240. laeticiam — 245. Chare
 21. — *Tit. post imaginem Inscr. s. m. comitis — post Cavalis scr. s. m. eiusdem* — 4. Comptior, corr. s. m. ex Comprior

21. a) — Iacobus—Graecum] Idem versum per Iacobum Danum Arrusiensem — 1. *διαν* corr. ex *διαγ* — *διάγραψεν* — 2. *Ἄλλα* — *ἡδονάθη* (Vide *Corrigenda in fine libelli*) — 3. *γράφουσαι*

22. — Tit. Arrusiensem] Arrusiensem reverendissimus dominus dominus Nicolaus Olahus etc.; post etc. scr. s. m. anno 1537. 3. sapienciam; sapienciam, corr. s. m. in sapienciamque — 12. Ubera, corr. s. m. in Viscera

23. — Tit. Epitaphium] Per eundem reverendissimum dominum dominum Nicolaum Olahum epitaphium — post Leodiensis scr. tertia m. 1538. — 2. Atamen

24. — Tit. Ad] Eiusdem ad — Arrusiensis] Arrusiensis elegia — 2. sydera — 4. Laetitia — 10. virgineusque, corr. s. m. in virgineique — 11. negotia — 14. Laetitia — 15. superaue, corr. s. m. ex superasque

25. — Tit. post Nigri scr. s. m. consiliarii Caesaris Caroli

26. — Tit. post rogatu *inscr.* s. m. et nomine — Dani] Dani reverendissimus dominus Nicolaus Olahus etc. — 9. Podalyrius, corr. ex Polydarius — 10. Phaebi — 14. syncero — 16. Atamen — 17. faedis—unquam — 20. Hoc, corr. s. m. ex Hos — nephanda — 23. sapiencia — 31. paenas — 32. vicio — 34. vicient — 35. negocia — 38. nostri, corr. s. m. ex vestri — 40. thoro

27. — Tit. Christitnam s. Christimam — 1. chari — 3. clementia — 9. contingere, corr. s. m. ex coniungere — 13. faelix—chari

28. — Tit. ebriosum] ebriosum Nicolaus Olahus — post 1538. scr. s. m. Bruxellis in Brabantia — 3. vitaeque, corr. s. m. ex vitaeque — 5. pateris corr. s. m. ex poteris — 6. faedas — 9. lacho — 12. super meretricum scr. s. m. meretricios — 13. faedatos — 20. Zephiri — 23. viciis — vita, corr. s. m. ex mala (in priore versu verbum ultimum est mala) — 24. flagicioque — 43. faenore — 44. paenam

29. — Tit. post Nassouu scr. s. m. N. O. — 6. faemina

50. — Tit. Iacobi] Ia.

31. — 1. dittatoris

33. — Tit. Latinum] Latinum per Nicolaum Olahum; post per *inscr.* s. m. dominum

34. — Tit. Hesiodi—versum] Versum per eundem reverendissimum dominum dominum Nicolaum Olahum (*carmini praecesserunt versus Graeci Hesiodi, quorum titulus: Hesiodi carmen de vicio et virtute*) — 1. difficile—viciu[m] comprehendere — 3. parari, corr. s. m. ex parali — 4. precepsque

35. — BVX — Tit. post sive *inscr.* s. m. descriptionis; lectorem carmen B. Ad lectorem (*addidit s. m. Nicolaus Olahus*) V, Nicolaus Olahus Ad Lectorem X — 1. lepidi] *supra* sapidi scr. lepidi V — 2. *supra* gravius scr. s. m. melius V — 6. *supra* tulit scr. s. m. dabit V — 8. negant X — *supra* pensa scr. s. m. corda et in marg. scripta V — Parnassia X — 11. Ptolomaeus B, Ptolomeus V — 12. quidquid X — 14. sona] tonat VX — 20. Solicitique X — 26. barbaricae B — 28. culcius B — 30. Gethico littore BVX — 33. devictus VX — 34. qualiacunque VX — 35. *supra* licitis scr. s. m. iustis V — *supra* volis scr. s. m. precibus V — post 36. Vale VX — In fine *paginae tertiae* m. Bruxilli 16. Maii anni 1536. V

36. — 2. Mucior

37. — 1. rythmis — 3. Legittimis — 5. *supra* concinnal scr. s. m. concordat — cytheram cytharaedus

38. — 1. faetu — 2. faemina

39. — 2. *σρηγοφαγος*

40. — Tit. post nocturnis scr. s. m. in festo eorum die — 2. lache — 3. caetus — 7. capescite — 8. sydera

41. — 1. tristitiam — 2. laetitia

42. — Tit. In] Reverendissimus dominus Nicolaus Olahus in — post Dani scr. s. m. anno 1534. — 2. Hebreis — 7. charus — 9. Phaebique — 10. conbibo

43. — Tit. 43.] in locum vacuum s. m. scr. N. O. carmen

45. a) — Tit. Ursinus—Logum] Ursinus antequam praecipitaret se in Danubium ad Logum — 2. Faemina

45. — *Tit. Responsio*] *Responsio domini Nicolai Olahi* — 3. *Socrati—Xantippe*
 46. — 2. *Phaebus* — 4. *Laciae* — 10. *faedus* — 15. *caeptum*
 48. — *Tit. post ferentem scr. s. m. N. O.* — 1. *Faemina* — 4. *adporto*
 49. — 1. *Faemina—Chari*
 50. — *Tit. Pallatium* — *post Leodiensis scr. s. m. loquitur* — 1. *Cur me, corr. s. m. ex Curne* — 3. *pallacia*
 51. — 9. *Sydera* — 10. *Phaelontis*
 52. — *Tit. versum*] *versum per dominum Nicolaum Olahum* — 3. *l'philena*
 53. — *Textus Graecus inveniri non potuit.* — *Tit. e] ex eodem*
 54. — *Tit. Calnay; post Calnay scr. s. m. N. O.* — 1. *Caenatum—charumque*
 55. — *Tit. post interfecto scr. s. m. idem* — 2. *paenas* — 3. *potencia* — 4. *paena* — *pari, corr. s. m. in marg. ex gravi*
 56. a) — *Tit. Silesius—interfecto*] *Logus de Ioanne Kotzianero interfecto*
 56. — *Tit. post scripsit scr. s. m. responsio N. O.* — 9. *lehsus* — 14. *paenas* — 18. *Attulerit corr. s. m. ex Attuleris* — 19. *Sis*] *Sic* — 20. *hic scr. s. m. supra hinc*
 57. — *Tit. anno*] *anno domini* — *post 1539. scr. s. m. per d. N. O.* — 3. *Phaebus* — 8. *offitio* — 9. *faelix* — 11. *medelam corr. s. m. ex medellam*
 58. — *Tit. post consulti scr. s. m. per eundem*
 59. — *Tit. post 1540. scr. s. m. idem d. Olahus* — 5. *Solvitur, corr. s. m. in marg. in Rumpitur* — *potentia, corr. s. m. ex potencia* — 7. *Primitiae* — *lehsus, corr. s. m. in lhesus*
 60. — *Tit. Calnay* — *anno] anno domini* — *post 1541. scr. s. m. Olahus* — 6. *tristiciamque*
 61. — *Tit. post S. scr. s. m. invenitur d. Olahus* — 6. *paenam*
 62. — *Tit. Fran.* — 1. *adplicitum*
 63. — *Tit. post cerasis scr. s. m. d. Olahus* — 3. *Alcinous, corr. s. m. ex Alcionus* — 6. *iure scr. s. m. sub rite*
 64. a) — *Tit. Hubertus—Olaho*] *Reverendissimo domino domino Nicolao Olaho Huberto Leodii Frederici comitis palatini et ducis Bavariae secretarius s. p. dicit* — 1. *Melanastwon* — 2. *unquam* — 4. *sumus* — 12. *sepius*
 16. *compilus* — 18. *Phaebe* — 25. *sunnmo* — 31. *hymmis* — 47. *Imo* — 49. *fatus* — 53. *amate* — 62. *ceptus* — *post 68. Ex thermis sylvestribus Kalendis Martiis, anno 1540., deinde scr. s. m. Responsum quere post tria folia*
 64. — *Tit. Leodium*] *Leodium reverendissimi domini domini Nicolai Olahi* — 10. *faedus* — 11. *Phaebus* — 16. *laeticiaque*
 65. a) — *Tit. Gasparus—Olahum*] *Carmen ευκαρίστικου (post ευκαρίστικου scr. s. m. eiusdem [in codice B ante hoc carmen invenitur carmen 64. a]) ad reverendissimum dominum Nicolaum Olahum dominum suum gratiosissimum* — *post gratiosissimum scr. s. m. Gaspar Theslerus* — 2. *quero* — 5. *Phaebus* — 14. *arcta* — 17. *poaetis* — 19. *Phaebus—Phaebe* — 23. *faelicem* — 24. *Sycelidum* — 32. *noles*
 65. b) — *Tit. Διστικου (στι in corr)* — 3. *poaetam* — *post 4. Pridie Nonas Ianuarii a partu virgineo MDXLIII., deinde scr. et del. s. m. Gaspar Theslerus*
 65. — *Tit. responsio*] *responsio reverendissimi domini Nicolai Olahi (Olahi, corr. s. m. ex Olahii)* — 1. *Sycelidum* — 5. *Mynervae*
 65. c) — *Tit. Gasparus—Olaho*] *Εξαμετρον reverendissimo domino domino Nicolao Olaho etc.* — 4. *vicio* — 6. *Acchivum* — 7. *racio* — 8. *ocia* — 13. *chamelum* — 16. *Phaebeo* — 21. *Pympleisque* — 22. *Eutherpe—Polymnia* — 25. *poaemata*
 66. — *Tit. post actio scr. s. m. N. O.* — 2. *sydera* — 7. *faedera* — 11. *paenas* — 14. *viciis* — 16. *paenas* — 17. *tempora, corr. ex tempera* — 19. *suos, corr. s. m. ex tuos (incertum lectu)* — 23. *Tetra—Mahomaetica* — 31. *inaefelix* — 37. *Hinc*] *Hunc* — *tetram* — 42. *Es, corr. s. m. ex Et* — 43. *contencio* — 44. *faeda* — 46. *Iusticiam* — 53—4. . . .] *vacuus locus relictus* — 55. *Faedus* — 60. *faedera* — 63. *Faedera* — 67. *maenia* — 76. *chari* — 81. *sequentes, corr. s. m. in marg. in superbas* — 90. *Millia* — *aere, corr. s. m. in marg. ex arte* — 91. *sequuti* — 95. *amaenis* — 98. *Caesaris* — 102. *Pelleus* — 103. *Libiae* — *post 104. τελωσ, corr. s. m. in desunt alia.*

67. — BEI — Tit. Elegia] Olahi Pannonii Transylvani thesaurarii Albenis Ferdinandi sereniss. Roman. regis etc. ac Mariae reginae a secretis et consiliis elegia l — post Roterodami scr. s. m. N. O. B — 3. attende] adverte l — queraelam BE — 6. notius, corr. s. m. ex nocius B — 7. lumba, corr. s. m. ex tumbo B — 8. leta B — 11. teneris, corr. s. m. ex tenera B — 13. Huius erat studiis crebris l — 14. manu, corr. s. m. ex manu B — 16. sydus BEI — 18. non] vix l — 19. vires minuit l — 22. Nullius, corr. s. m. ex Nullus B — potest] queat l — 23. virtute viros celsa l — 24. Sydera BEI — coeli EI — 25. pure l — transaegit E — 26. faelix B, foelix EI — 29. simulacraque B — 33. Sed caussam l — queris B — 34. lachrymis EI — 36. mundi, s. m. ex mundo B — 37. soror, corr. ex furor B — cautosque] fortesque l — 39. Basilaee BEI — 44. Ad nostras aedes l — 46. caelestij coelesti E, praestanti l — 50. magnis] charis l — 52. mihi, corr. s. m. in marg. in suis B — 53. silentia, corr. s. m. ex silencia B — 54. suis, corr. s. m. in marg. in mihi B — 55. charos BE — 60. dea—deo, corr. s. m. ex deo—dea B — 61. vexor magnis, corr. s. m. in magnis vexor B — vexor magnis] gravibus teneor l — 62. ipse] nunc l — 65. Heu, moestos fundant l — moestos E — 69. foelix BEI — 70. chara BEI — 71. lachrymis BEI — 73. filent, corr. s. m. ex silent B — 77. tendis] lendis, corr. s. m. ex tendens B, tendes E

68. — BEI — Tit. eiusdem] eiusdem per eundem BE, post eundem scr. s. m. N. O. B, eiusdem per eundem Olahum l — 1. praestantior, corr. s. m. ex praestantior B — 10. voce] mente l — 12. Aediderat BEI

69. — BEI — Tit. post eiusdem scr. s. m. N. O. B — eiusdem] per eundem l — 4. Caetibus B

70. — BEI — Tit. post eiusdem scr. s. m. N. O. B — eiusdem] per eundem l — 1. desiderium, corr. s. m. in desiderio B — desyderium l — fato—Erasmus] mors subduxit Erasmum l — 2. gemimus, corr. s. m. in gemitur B

71. — l — Tit. Aliud] Aliud per eundem N. Olahum — 1. *εράσιμον* — *Secundum quandam epistolam (v. Ann. crit. 71. a) hoc epigramma Craneveldius correxit; 1. τὸ νεκρὸν] νεκρὸν Olahus, 4. Πεύματα οὐράνια Olahus*

71. a) — EI — Tit. Franciscus—Latinum] om. (continuatio enim est cuiusdam epistolae) E, Idem versum per Craneveldium l — 2. coelum EI — 3. lachrymabilur l — 4. coelestis EI — caetus E — agit] habet l

71. b) — l — Tit. Petrus—conscriptis] De epitaphiis in Erasmum ab Olaho conscriptis Petri Nannii hendecasyllabon — 6. Letatur — 8. moeret lachrymis — 12. chari

72. — l — Tit. Epitaphium—Hungariae] Epitaphium reverend. d. Thomae episcopi Vesprimiensis cancellarii Hungar. per N. Olahum — 5. Turcae — 11. caussae—sequutus — 13. Foelix — 14. Coelicolum

73. — l — Tit. Aliud] Aliud per eundem — 17. sydereum — 20. Turcae

74. — Tit. In] Nicolai Olahi Pannonii Transsylvanii in — 3. citharædus — 15. vobis, corr. s. m. ex nobis — 17. lachrymis — 21. Craesi — 23. infancia — 25. nequicquam — 34. invisæ, s. m. corr. litteram v — 41. charam — 43. faedares — 44. chara — 51. Sed, corr. s. m. in marg. ex Et — 54. lachrymis

75. — Tit. In—fratris] Idem in—fratris hendecasyllabum — 16. lachrymis

76. — Tit. In—seculum] Idem in—seculum ode dicolos distrophos — 1. unquam — 3. paena — 5. nephario — 8. pœnas — 10. Erinnyes — 30. charitas

Appendix.

Tit. Franciscus a Burgundia om.

1. — 2. chari — 4. studij corr. s. m. ex studiis (incertum lectu)

2. a) Tit. Matthaesus—fratrem] Idem inducens Matthaëum alloquentem Nicolaum fratrem. Ode dicolos distrophos — 8. solatia — 11. charior — 13. lethi — 26. preparat — 44. lachrymis

2. b) — Tit. Olahus—respondet] Olahus eodem carminis genere respondet — 9. charior — 12. lachrymis — 14. Pellona — 22. Littora — 29. nephas — 30. negocia

INDEX NOMINUM.

A : Appendix — s. : sive — t. : titulus — v : vide

- Achates 2, 1.
 Achilles 2, 3. 6, 14. 74, 49.
 Achivi 65c, 6.
 Adamus Carolus, s. Adamus Carolus
 secretarius regis Ferdinandi 46, t
 1 14. 51, t 1
 Aeneas 2, 1. 10, 11. 19, 17.
 Aeolius Eurus 28, 19.
 Agamemnon 2, 5. 6, 13.
 Alcinous 63, 3.
 Alexander Magnus, v. Pellaeus iu-
 venis.
 Andromache 19, 19.
 Anglia 20, 136.
 Apelles s. Ἀπελλῆς 21, 1. 21a, 1.
 Apollo, Phoebus (v. Thymbraeus pa-
 ter) 1a, 59, 20, 23 40 41 178 215.
 26, 2 10 27. 46, 2. 57, 3. 64. 11 17.
 64a, 18. 65a, 10 19. 65c, 20. 74, 3.
 Asia 1, 20. 1a, 43.
 Ἀθήνη; (v. Minerva) 22, 3.
 Athila (opus Nicolai Olahi) 35, t.
 Atropos 67, 58. 74, 32.
 Augustus Caesar 32, t 1.
 Ausoniae notae 42, 2.
 Austriacum solum 66, 24.
 Bacchia dona 19, 66.
 Bacchus (v. Iacchus) 19, 45 20, 137.
 28, 17. 42, 6. 65a, 6.
 Bakyth, Paulus 16, t 11.
 Batavi 5a, 15.
 Basilea 67, 39.
 Bellona A 2b, 14.
 Biblia Sacra 67, 14.
 Bohemia 46, t.
 Boreas 19, 23.
 Brabanta terra 19, 33. Brabantii 67, 37.
 Brabantinae orae 64a, 3. — urbes
 64a, 29.
 Brassicanus, Ioannes Alexander 58, t.
 Brixinensis episcopus (Georgius) 2, t.
 3. t.
 Brodericus Stephanus, episcopus ec-
 clesiae Vacienensis 19, 49, 20, 75. 57,
 t 1 5.
 Brugenses 40, t.
 Bruxellae 64a, 63.
 Burgundia, Franciscus a 5, t 1. 5a,
 t. 6. 10. 14b, t. A, t. A 1, t.
 Caesar, Iulius 31, t 1.
 Caesar, v. Carolus s. Carlus Caesar.
 Caesarea leges 44, 4.
 Calliope 1, 24. 65a, 22. 65c, 2.
 Calna, a s. Calnai s. Calnius, Eme-
 ricus 19, t 47. 20, t 91 106 120 153
 54, t. 63, t. —, Gabriel 20, t 123.
 60, t 3.
 Calnina domus 20, 82 158 237.
 Camenae (v. Musae) 1, 3. 7, 25. 64a,
 32 55. 71b, 7.
 Candianus, Angelus, medicus Mariae
 reginae 26, t 1 12.
 Carolus s. Carlus V Caesar 1, 18. 1a,
 12 43 52 53 70. 7, 2 11 23 27 29.
 19a, 5. 44, 9. 64a, 22, 66, t 50 58
 78 90 91 97 98 103—4. 67, 35—6.
 Castalides (v. Musae) 1, 6. 51, 3.
 Castalium liquor 71b, 9.
 Cato 29, 1. 39, 5. Catones 35, 5.
 Catus (v. Koczianer) 56, 2. 56a, 2.
 Cavalis, Lucretia de, comes 21, t.
 Ceres 20, 101.
 Charites 9, 11. 19, 34. 20, 26 39 85
 112 118 178 203. 46, 3 16. 64, 1.
 74, 2.
 Chius 52, 1.
 Christicola vir 16, 8. Christicolae 56, 9
 Christiernus rex Daniae 27, t.
 Christina filia Christierni regis Daniae
 et dux Mediolani 27, t 2.
 Christophorus comes 38, t.
 Christus, Iesus 19a, 5 8. 56, 9. 59, 2
 7. 76, 21.
 Colchis 76, 12.
 Craneveldius, Franciscus, Caroli Cae-
 saris consiliarius 7, t. 14a, t. 19a, t.
 71a, t.
 Crales Cynicus 33, t.
 Cremnicensis didascalus (v. Thesle-
 rus Trimontanus, Gasparus) 65, t.
 Crispus, v. Sallustius Crispus.
 Croesus 74, 21.
 Cyllenius (s. Κυλλήνιος; v. Mercu-
 rius) divus nuncius 14b, 1. — he-
 ros 14a, 1. — Mercurius 14c, 1.
 14d, 1.

- Cynthia (v. Diana) 57, 4.
 Dania 27, t.
 Danus Arrusiensis, Iacobus 2 t. 14d,
 t. 15, t 1 2. 21a, t. 22, t 7. 24, t 20.
 26. t. 27, t. 30, t. 36, t. 42, t.
 December mensis 16, t.
 Decus 73, 4.
 Desiderius Roterodamus, v. Erasmus
 s. Ἐρασμὸς s. Desiderius Roterodamus.
 Diana (v. Cynthia, Phoebe) 4, 5.
 Dillfus 22, 10.
 Dis 59, 5. 76, 4.
 Discordia 22, 1.
 Dryades 20, 25.
 E., G. 37, t.
 Elegia 74, 7.
 Erasmus s. Ἐρασμὸς s. Desiderius
 Roterodamus 5, 1. 5a, 2 5. 6, 1
 17 22. 67, t 5 39 47 57 79. 68, 1.
 69, 1. 70, 1. 71a, 1. 71b, t 4 6. A
 1, 1.
 Erato 20, 82.
 Erinys 76, 10.
 Europe 1, 20. 50, 3.
 Eurolas 65a, 26.
 Euris 28, 19.
 Euterpe 65c, 22.
 Februarius mensis 28, t.
 Ferdinandus s. Fernandus rex Romanorum,
 Hungariae et Bohemiae 46,
 t. 51, 13. 72. 9.
 Fides 11, 2 3. 12, 2. 13, 2. 73, 3 A
 2b, 19.
 Flandri 67, 37.
 Forgacii 19, 47.
 Franciscus rex Gal 66, t 50.
 Fridericus 64a, 53.
 Gabriel angelus 16, 1 17.
 Galli 1, 19. Gallus 64a, 24.
 Gallia 19, 34. 20, 136. 31, 2. 66, t.
 Georgius episcopus Brixinensis 2, t.
 3, t.
 Gerendus, Nicoleos 20, 81.
 Germania 19, 31.
 Germanici modi 9, 2.
 Germanum solum 66, 84.
 Gelicum litus 35, 30.
 Gracchus 19, 32.
 Graecae notae 42, 2. Graeci 65c, 3.
 Graecum 21a, t. — epigramma 33, t.
 Graecia 19, 30. 29, 2.
 Graphæus s. Grapheus Scribonius,
 Cornelius, s. Graphaeus, Cornelius
 Scribonius 1, t 8 15. 1a, t 61.
 Hebraeae notae 42, 2.
 Hector 19, 19.
 Helene (Helena; v. Tyndarides) 22, 6.
 Helicae (v. Musae) 65a, 10.
 Helicon (v. Heliconias) 64a, 17.
 Heliconias (v. Helicon) 35, 10.
 Helle 51, 11.
 Herculeae manus 74, 22. Hercules-
 vigor A 2a, 22.
 Hercules 76, 13.
 Ἑρμῆς (v. Mercurius) 14, 1.
 Hesiodus 34, t.
 Hipperius, Andreas 14c, t.
 Hispanum os 64a, 23.
 Hister (v. Ister) 20, 104.
 Hollandia 5, 1. 5a, 6. 6, 12.
 Homerus 6, 14.
 Honos 73, 4.
 Hungara tellus 73, 17.
 Hungaria 20, 101. 46, t. 72, t 6. 73.
 9 13.
 Hungaria (opusculum Nicolai Olahi)
 35, t.
 Iacchus (v. Bacchus) 10, 4. 28, 9. 40, 2.
 Ianus Pannonius, v. Pannonius, Ianus.
 Iaurinum 20, 86.
 Iazyges Metanastae 64a, 1 46.
 Iberi 20, 135. 67, 35. Iberus 66, 84.
 Idæus aduller (Paris) 22, 5.
 Idalia Venus 42, 9.
 Iesus Christus, v. Christus, Iesus.
 Iobus 45, 5.
 Irus 28, 37.
 Ister (v. Hister) 51 12.
 Itala sistra 1, 5. — tellus 66, 65 83
 Itali 76, 10.
 Iuno 22, 3.
 Iuppiter (v. Ζεύς) 14c, 8. 14d, 8. 20,
 114 117 127 184.
 Κλάρα ab Wylak, I. Wylak, Clara
 s. Κλάρα ab.
 Koczianer, Ioannes (v. Calus) 55 t.
 56a, t.
 Κυλλήνιος Ἑρμῆς 14, 1.
 Lachesis 14a, 4. 20, 242. 67, 57.
 Lares 7, 24. 67, 56.
 Latia lyra 46, 4. Laliae Camenae 1, 3.
 Latini 35, 25. Latinum 14a, t. 14b, t.
 14c, t. 14d, t. 33, t. 71a, t.
 Leodiensis cardinalis 50, t. — (Erardus
 a Marcha) 23, t.
 Leodius, Hubertus 64, t 1. 64a, t 55.
 Leonorea diva 66, 57.
 Lerna 19, 25.
 Lethae 74, 28.
 Lethaeae aquae 19, 68.
 Levaci 64a, 36.
 Libya 1, 19. 1a, 43. 66, 103.
 Livius 35, 16.
 Logus, Silesius 45a, t. 56a, t.
 Lucina 20, 171 179.
 Lucullus 63, 1.

- Ludovicus II. rex Hungariae et Bohemiae 10, 7. 66. 25. 72, 7
 Maecenas 1a, 17 27. 65a, 7.
 Mahometica proles 66, 23.
 Mailatus vayda. v. Maylatus vayda.
 Marcha, Erardus a. cardinalis Leodiensis 23, t.
 Margarit uxore Iacobi Dani 15, 11. 26, 36.
 Maria regina vidua Ludovici II. regis 1, 2. 4, 7. 26, t.
 Maro, Vergilius, v. Vergilius Maro.
 Mars (v. Mavors) 1, 21. 9. 9. 10, 8. 16, 10. 19, 15. 28, 22. 66, 8 82. 72, 7. 73, 20.
 Martia (v. Mavortia) tela 20, 80. Martius 65c, 12. — mensis 60, t.
 Matthaëus 20, 102.
 Mavors (v. Mars) 66, 22.
 Mavortia (v. Martia) bella 1a, 23.
 Maylatus vayda 20, 77.
 Mediolanum 27, t.
 Megaera 76, 10.
 Mentorea manus 20, 156.
 Mercurius (v. Cyllenius, Ἐρμῆς, Κυλλήμιος) 14c. 1. 14d. 1. 20, 113.
 Melanastæ, lazyges 64a, 1.
 Melius 65c, 28.
 Minerva (v. Ἀθήνη, Pallas) 20, 127. 172. 26, 28. 35, 7. 42, 4. 46, 4. 65, 5. 65a, 4. 73, 2.
 Muhlerd, Gerardus 44, t 2.
 Musa (v. Pieris, Pimpleis) 5a, 11, 7. 19 30. 35, 9. 53, 2. 64a, 1 13 ante 15. 65a, 2. Musae (v. Camenae, Castalides, Helicae, Perides, Thespiades) 1, 18. 1a, 18 19 29. 20, 39 89 112 117 203. 64, 17. 64a, 43 61. 67, 56. 73, 5. 74, 1.
 Musicolae 65a, 20.
 Nadasdina domus 19, 51.
 Nadasdius, Thomas 20, 79.
 Nannius, Petrus 71b, t.
 Naso, Ovidius, v. Ovidius Naso.
 Nassouu, comes a 29, t.
 Nestor 2, 5.
 Nestorea vita 74, 30.
 Micoleos 62, 3.
 Niger, Philippus, consiliarius Caroli Caesaris 25, t 1.
 Nitria 20, 103.
 Notus 28, 20.
 November mensis 57, t.
 Nymphae 74, 50.
 Octavius 7, 21.
 Olahus, Matthaëus 74, t 57—8. 76, 37. A 2a, t. A 2b, t. —, Nicolaus 1a, t 2 63 66. 19a, t 1. 26, 38. 64a, t 3 27—8 44 52 56 63. 65a, t. 65a, t. 71b, t 3. A 1 t. A 2a, t. A 2b, t. Olympici spiritus A 2b, 37. Olympicus animus 76, 35.
 Olympus 16, 17. 1 9. 1 243. 57, 3. 60, 7. 73, 17.
 Ovidius Naso 7, 20.
 Pæan 19, 71.
 Pallas (v. Minerva) 9, 11. 20, 200. 51, 2.
 Pannonones 76, 18.
 Pannonia 19a, 2. 64a, 47 6 .
 Pannonicum solum 19, 56. 66, 24. A 2a, 24.
 Pannonius, Ianus 19, 37—8. 24, 16.
 Papiaca pugna 66, 53.
 Parcae 20, 69. 68, 8.
 Paris (v. Idæus adulter) 9.
 Parnasia Musa 35, 9.
 Parnasus 19, 4. 65a, 12.
 Pasca 59, t.
 Patavina urbs 35, 15.
 Paulus III. pontifex 69, 1 5.
 Pegaseus fons 19, 2.
 Pegasides (v. Musae) 65a, 25.
 Pellaeus iuuenis (Alexander Magnus) 66, 102.
 Pergama 2, 6.
 Perlegius, Albertus 20, 89.
 Permessus 65a, 14.
 Pestum (in Hungaria) 10, 6.
 P., Franciscus 62, t 4.
 Phaethon 51, 10.
 Philina 52, 3.
 Philomela 64a, 40.
 Phoebe (v. Diana) 65a, 19.
 Phoebeae lauri 19, 1. Phoebus honor 65c, 16.
 Phoebus Apollo, v. Apollo, Phoebus.
 Phoenix 2, 3.
 Pierides (v. Musae) 19, 4. 67, 57. Pieris (v. Musa) 64a, 58.
 Pierius liquor 46, 9.
 Pietas 11, 2 3.
 Pimpleis (v. Musa) 65c, 21.
 Podalirius 26, 9.
 Polyhymnia 65c, 22.
 Posidippus 33, t.
 Posonium 10, t.
 Praxagoras 52, 3.
 Priamus 74, 47.
 Progne 64a, 41.
 Prossenzkius, Nicoleus 63, t 2 5.
 Ptolemaeus, Claudius 35, 12.
 Relligio 73, 2.
 Rendve 20, 106.
 Romana gens 20, 78. — vocabula 35, 23. Romani 46, t.
 Roterodamus, Erasmus, v. Erasmus s. Ἐρασμὸς s. Desiderius Roterodamus.

- Sallustius Crispus 35 13.
 Salus 73, 9.
 Scythica vox 35, 22.
 Servator Iesus 56, 9.
 Sibiricus 19, 41 48 74.
 Sicelides (incolae Transylvaniae) 65,
 1. 65a, 24.
 Silesius Logus, v. Logus Sile
 Sirmica tellus 10, 3.
 Socrates 45, 3
 S., P. 61, t.
 Stygia Lethe 74, 28. — via 45, 8.
 Styx 76, 3.
 Syracusani pastores 53, t.
 Syracusius 52, 2.
 Szalaházi, Thomas, episcopus Vespri-
 miensis 72, t 1. 73, 1.
 Tartarei lacus 56, 4. 74, 26.
 Thalia 9, 11. 35, 18. 65a, 22. 73, 5.
 Theocritus 52, t. 53, t.
 Theslerus Trimontanus, Gasparus, di-
 dascalus Cremniciensis 65, t 1. 65a,
 t. 65c t.
 Thespiades (v. Musae) 20, 178.
 Thessalici equi 19, 2v.
 Thetis 74, 50.
 Thurca 16, 7. 72, 5. Thurcae 1a, 54.
 10, 8. 16, t. 19a, 3. 73, 20.
 Thurcica gens 76, 12. Thurcicus grex
 A 2a, 28.
 Thymbraeus pater (v. Apollo, Phoebus) 20, 115.
 Transalpinia tellus 74, 59.
 Transylvania 72, 3.
 Trogus, Pompeius 35, 14.
 Troiana pericula 19, 17.
 Turzo 20, 87.
 Tyndarides (v. Helene) 22, 4.
 Vaciensis ecclesia 57, 138.
 Vagus (fluvius) 20, 103.
 Velius, Ursinus 45, t. 45a, t. 51, t
 5 12.
 Venus 1a, 35. 19, 76. 22, 5 8. 28,
 7. 42, 9.
 Vergilius Maro 1, 23. 7, 19. 24, 15.
 Vesprimiensis episcopus (Sza aházi,
 Thomas) 72, t.
 Vienna 51, 14.
 Villega oeconomus Georgii episcopi
 Brixinensis 2, t 9.
 Virtus 12, 2. 73, 9.
 Wylak, Clara s. *Κλάρα* ab 10, t. 11,
 1. 12, 1. 13, 1. 14, 3. 14a, 1. 14b,
 3. 14c, 3. 14d, 3. —, Franciscus ab
 s. Wylakius, Franciscus, episcopus
 lauriensis, laurini praesul 9, t. 20,
 85.
 Xanthippe 45, 3.
 Zápolya, Iohannes 72, 9.
 Zephyri 1a, 26 62. Zephyrus 20, 219.
 28, 20.
 Ζεύς (v. Iuppiter) 14, 8.

CORRIGENDA.

p.	2.	vers.	sup.	15.	pro	instante sereni, lege	instante, sereni
	5.		sup.	11.	"	Caesaris	Caesaris
	17.		inf.	10.	"	ἑδονήθη	ἡδονήθη
	18.		sup.	11.		liber	liber,
	18.		sup.	20.		chorus	chorus.
	22.		sup.	15.		Huic	Hinc
	22.		sup.	19.		Heliconadis	Heliconiadis
	26.		inf.	19.		Syracusianorum	Syracusanorum
	30.		sup.	4.		Palatinae	palatinae

BIBLIOTHECA

SCRIPTORUM MEDII RECENTISQUE AEVORUM

I. FÖGEL ET B. IVÁNYI MODERANTIBUS
REDIGIT L. JUHÁSZ, SZEGED (HUNGARIA)

SAECULA XII—XIII.

RM

P. magister, quondam Bele regis Hungarie notarius, *Gesta Hungarorum*, ed. *Juhász*. 1932. — — — — — 5.40

SAECULUM XIII.

De orthographia (incerti auctoris), ed. *Born*. (Apparebit.)
Garlandia, Iohannes de, *Integumenta fabularum Ovidii*, ed. *Born*.
(Excuduntur.)

SAECULA XIII—XIV.

Dantes Alagherius, *Epistolae*, edd. *Nachod—Stern*. (Apparebunt.)

SAECULA XIV—XV.

Ravenna, Iohannes de, *Epistolae*, ed. *Smith*. (Apparebunt.)
Salutatus, Coluccius, *De saeculo et religione*, ed. *Ullman*. (Apparebunt.)

SAECULUM XV.

Barbarus, Franciscus, *Epistolae*, ed. *Gothein*. (Apparebit.)
— *Orationes*. Una cum orationibus ad eundem habitis, ed. *Gothein*.
(Apparebunt.)
Barius, Nicolaus — **Kostolan**, Georgius Polycarpus de — **Hungarus**,
Simon — **Zagabriensis**, Georgius Augustinus, *Reliquiae*, ed.
Juhász. 1932. — — — — — 1.50
Bonfinis, Antonius de, v. *Saecula XV—XVI*.
Brandolinus, Aurelius, *De comparatione rei publicae et regni ad*
Laurentium Medicem, ed. *P. Angyal*. (Apparebit.)
Callimachus Experiens, Attila, *Accedunt opuscula Quintii Aemi-*
liani Cimbriaci ad Attilam pertinentia, ed. *Kardos*. 1932. — 1.70
Corsinus, Amerigus, *Compendium in vitam Cosmi Medicis ad Lau-*
rentium Medicem, ed. *Juhász*. 1934. — — — — — 2.—
Cortesi, Alexander, *De laudibus bellicis Matthiae Corvini Hun-*
gariae regis, ed. *Fögel*. 1934. — — — — — 2.—
Debrenthe, Thomas de, *Oratio ad Pium II. papam — Epistolae*,
ed. *Iványi*. (Apparebunt.)
Facius, Bartholomaeus, *Invectivae in Laurentium Vallam*, ed.
Valentini. (Apparebunt.)
Ficinus, Marsilius, *Epistolae*, ed. *Kristeller*. (Apparebunt.)
Hungarus, Simon, v. **Barius**, Nicolaus.
Kostolan, Georgius Polycarpus de, v. **Barius**, Nicolaus.
Martius Narniensis, Galeottus, *Carmina*, ed. *Juhász*. 1932. — 1.80
— *De egregie, sapienter, iocose dictis ac factis regis Mathiae ad*
ducem Iohannem eius filium liber, ed. *Juhász*. 1934. — — 2.60
— *De incognitis vulgo*, edd. *Juhász—Kardos*. (Apparebit.)
— *Epistolae*, ed. *Juhász*. 1930. — — — — — 1.—
— *Invectivae in Franciscum Philelphum*, ed. *Juhász*. 1932. — — 2.50
Pannonius, Ianus, *Opera*, ed. *Husztii*. (Apparebit.)

- Philelfus**, Franciscus, *Sphortias*, edd. *Fögel—Juhász*. (Apparebit.)
Ransanus, Petrus, *Epitoma rerum Hungararum*, ed. *Juhász*. (Excuditur.)
Savonensis, Guilhelmus, *Dialogus, an mortui sint lugendi an non*, ed. *Maschek*. (Apparebit.)
Seneca, Thomas, *Historia Bononiensis. Qualiter Galeatius Mare-scottus eques extraxit Hannibalem Bentevolum de carceribus et reliqua per utrunque gesta. Carmen epicum*, ed. *Fögel*. 1932. 3.60
Strozza, Titus Vespasianus, v. *Saecula XV—XVI*.
Valagussa, Georgius *Epistolae*, ed. *Juhász*. (Apparebunt.)
Vitez de Zredna, Iohannes, *Epistolae — Orationes*, ed. *Juhász*. (Apparebunt.)
Zagabriensis, Georgius Augustinus, v. *Barius, Nicolaus*.
Zovenzonius, Raphael, *Carmina*, edd. *Fögel—Juhász*. (Apparebunt.)

SAECULA XV—XVI.

- Andronicus** Tragurinus, Matthaëus, *Epithalamium in nuptias Vladislai Pannoniarum ac Boemiae regis et Annae Candaliae reginae*, ed. *Juhász*. 1933. — — — — — 1.—
Bonfinis, Antonius de, *Rerum Ungaricarum Decades (in 5 tomis)*, edd. *Fögel—Iványi—Juhász*. (Excuduntur.)
Celtis Protucius, Conradus, *Ludus Dianae — Rhapsodia*, ed. *Rupp-rieh*. (Apparebunt.)
 — *Oratio in gymnasio in Ingelstadio publice recitata. Cum carminibus ad orationem pertinentibus*, ed. *Rupprieh*. 1932. — 1.30
 — *Quattuor libri Amorum secundum quattuor latera Germaniae — Germania generalis. Accedunt carmina aliorum ad libros Amorum pertinentia*, ed. *Pindter*. 1934. — — — — — 6.60
Fontius, Bartholomaeus, *Carmina*, edd. *Fögel—Juhász*. 1932. — 2.—
 — *Epistolarum libri III.*, ed. *Juhász*. 1931. — — — — — 4.50
Naldius (de Naldis) Florentinus, Naldus, *De laudibus bibliothecae libri IV. ad Mathiam Corvinum Pannoniae regem*, edd. *Juhász—Mocarski*. (Apparebunt.)
 — *Elegiarum libri III. ad Laurentium Medicen*, ed. *Juhász*. 1934. 5.60
Piso, Iacobus, *Opera*, ed. *Juhász*. (Apparebunt.)
Strozza, Titus Vespasianus, Borsias (Fragmenta) — *Bucolicon liber*, edd. *Fögel—Juhász*. 1933. — — — — — 1.40
Verinus, Ugolinus, *Carlias*, edd. *Fögel—Juhász*. (Apparebit.)
 — *Epigrammatum libri VII.*, edd. *Fögel—Juhász*. (Apparebunt.)
 — *Panegyricon ad Ferdinandum regem et Isabellam reginam Hispaniarum de Saracenaë Baetidos gloriosa expugnatione*, edd. *Fögel—Juhász*. 1933. — — — — — 2.20
Warda, Petrus de, *Epistolae*, ed. *Iványi*. (Apparebunt.)

SAECULUM XVI.

- Dudifius**, Andreas, *Epistolae*, edd. *Costil—Juhász*. (Apparebunt.)
 — *Opera varia*, edd. *Costil—Juhász*. (Apparebunt.)
Merenda, Livius, Hercules — *Seilas (Fragmenta). Ludi scenici*, ed. *Tescari*. (Apparebunt.)
Olahus, Nicolaus, *Carmina*, edd. *Fögel—Juhász*. 1934. — — — 2.80
Sambucus, Iohannes, *Epistolae*, ed. *Gerstinger*. (Apparebunt.)
Stretzinger, Thomas, *Oratio de divo Leopoldo III. Austriae marchione in universitate Vindobonensi habita*, ed. *Maschek*. 1934. 1.—

SAECULA XVI—XVII.

- Istvánffy**, Nicolaus, *Carmina*, ed. *Holub*. (Excuduntur.)